

Sunne Bygda

Årsskrift för

Sunne Hembygdsförening

Ordförande har ordet

Så är det åter dags att sammanfatta det gångna året, det åttionde i Sunne Hembygdsförenings historia.

Vi har fått nya arrendatorer för vandrarhemsverksamheten då Inger Johansson och Ann-Catrin Haglund övertog arrendet den första februari efter Teambildarna Johan och Henrik som sagt upp sitt engagemang.

Ekonomi har fortsatt att förbättras och därmed har vi kunnat göra en del nödvändiga reparationer bestående i renovering av boendet i Lanthandel, målning av fönster på Askersbygården och ny spis till köket på Askersbygården. Andra angelägna reparationer som bör ske är omläggning av taket på Tingsgården och iordningställande av de gamla stallen och övriga byggnader vid Tingsgården. Tingsgården är i stort behov av utvändigt målning och där behöver vi mycket hjälp av medlemmar och övriga intresserade sunnebor. En annan mycket viktig reparation och ombyggnad är anordnandet av hanikappingång och handikapptoalett i samma nivå som övriga utrymmen i Askersbygården. Hembygdsföreningen har dock fått ett bekymmer, nämligen det 176 år gamla Tingshuset

där Hembygdsföreningen har sitt museum. Det har nu visat sig att golvbjälkarna är svårt angripna av röta. Hur detta ska tacklas rent ekonomiskt är självfallet för hembygdsföreningen ett stort problem.

Vi har under året fått många värdefulla gåvor till museet bl a en slättermaskin tillverkad vid Rottneros Bruk, en urtavla från Sunne kyrka, en rotstock från ett nästan 300 år gammalt träd. Övriga gåvor beskrivs på annan plats i tidningen.

Under året har en videofilm från gamla Sunne framställts och rönt mycket stor uppmärksamhet från såväl utflyttade som här boende Sunnebor. Arrangemangen har varit de sedvanliga med Valborgsmässa- och Midsommarfirandet, nävgrötskvällar och Barnkulturtag.

Alla medlemmar och övriga Sunnebor, kan ge hembygdsföreningen stor hjälp genom att hjälpa till med diverse sysslor, värva nya medlemmar eller att Du själv blir medlem i föreningen.

Vi vill också framföra stort tack för all hjälp vi fått från Er under det gångna året ! Jag vill också framföra stort tack till ledamöterna i styrelsen för ett mycket gott samarbete.

Innehåll

Sid. 4 **Dagbok för 2003**

Sid. 5 **Program för 2004**

Sid. 6 **Värmlands Hembygdsförbund och Sunne Hembygdsförening**
Bernhard Nilsson

Sid. 9 **Fryksdalsbanan 90 år**
Lars Wennberg

Sid. 11 **Almgrens skrädderi blev museum**
Lars Wennberg

Sid. 12 **Bröllop i Stöpa**
Arne Linnarud

Sid. 14 **Rottnen och Rottnesund**
Ragnar Magnusson

Sid. 18 **Att gå knut i Fryksdalen**
Olle Gustafsson

Sid. 21 **Den gamla gravhällen**
Nathan Hedin, ur NWT från 1964

Sid. 22 **Jättepoppeln vid Lerbroacken**
Olle Gustafsson

Sid. 23 **Till Gunnar Almgrens minne**
Marie Söhrman

Sid. 24 **Holmby**
Margit Olsson

Sid. 26 **Från Värmlandslägret 1934**
Bernhard Nilsson

Sid. 29 **Hedersmedlemmar**

Sid. 30 **Ett barndomsminne**
Stig Sundqvist

Sid. 32 **Information från Sunne Vandrarhem**

Sid. 33 **Arkeologiska undersökningar på Torvnäsområdet**
Hans Olsson

Sid. 35 **Väver-Hanna**
Olle Gustafsson

Sid. 39 **Ny videofilm om det gamla Sunne**
Lars Wennberg

Sid. 40 **Sunne Bild och Ljudarkiv 2003**
Lars Wennberg

Välkommen som medlem i Sunne Hembygdsförening !

Avgift, enskild medlem 100 kr
 Familj 150 kr
 Företag e. d. 200 kr

Som medlem i Sunne Hembygdsförening får du:

- Medlemstidningen Sunne-Bygda 1 gång/år.
- Reducerad hyreskostnad, lika med medlemsavgiften, för Askersbygården.
- Kulturrese för medlemmarna till reducerat pris kommer att anordnas under 2004.
- På årsmötet utlottas hantverksalster på medlemsnumren.

Sunne Hembygdsförening

Hembygdsvägen 7
 686 31 Sunne
 tel: 0565-101 20
 Bankgiro 5144-7704

e-post: bildarkivet.sunne@telia.com
 Hemsida: www.hembygd.se

Omslagsbild

Fotografier från 1950-talet. Bilder ur hembygdsföreningens bildarkiv. Fotograf: Sven Karlsson
 Övriga foton anges när fotografen är känd.

Hembygdsföreningens styrelse 2003

Ordf. Sven-Olof Ohlsson 0565-602 21
 Vice. ordf. Yvonne Alfredsson 0565-604 99
 Kassör Göte Oregren 0565-147 75
 Sekr. Camilla Pennerbom 0565-149 48

Övriga ledamöter

Gunnar Andersson 0565-71 18 32
 Marie Persson 0565-136 09
 Ulla-Britt Larsson 0565-71 16 50
 Annika Rytters 0565-77 00 91
 Karl-Gustav Skogestig 0565-106 35
 Urban Ullenius 0565-68 90 88

Styrelsesuppleanter

Bengt Algotsson, Olle Gustafsson, Kerstin Meric.

Arbetsutskott

Sven-Olof Ohlsson, Göte Oregren och
 Camilla Pennerborn.

Revisorer

Lennart Bäckvall och Lars Lindberg.

Revisorsuppleant

Christina Strömberg.

Valberedning

Bengt Algotsson (sk.), Ulf Atterfors och Kjell Gustafsson.

Värdinna för Askersbygården

Ulla-Britt Larsson tel: 0565-71 16 50

Arkivansvarig (Bild och övriga arkiv)

Kerstin Meric tel: 0565-920 88, 070-791 34 60

Bildarkivet tel: 0565-101 20

Ulla-Britt Larsson tel: 0565-71 16 50

Tidningsproduktion

KM ide

Kjell Sundström
 Tel: 0565-303 20
 e-post: kjell.marie@km-ide.se
 hemsida: www.km-ide.se
 Layout: Marie Söhrman

I Redaktionen

Olle Gustafsson ansvarig utgivare
 Kerstin Meric redaktör
 Annika Rytters Sven-Olof Ohlsson
 Bengt Algotsson Ulla-Britt Larsson
 David Myrehed Margit Olsson
 Kjell Sundström Marie Söhrman
 Pia Eriksson

Sunne Hembygdsförenings Dagbok för 2003

Under året har förekommit ett antal aktiviteter varav följande kan nämnas:

April

4 april var Mårbackas personal till hembygdsgården på rundvandring med kaffe och dopp.

Veckan efter var det dags för Östra Emterviks Hembygdsförenings styrelse att vara med på guidad visning runt hela anläggningen, efteråt serverades kaffe i Askersbygården.

30 april var det traditionellt valborgsmässofirande med Sunne manskör och brasa. Vårtalare: Olle Gustafsson

Maj

Den 19 maj studiebesök av 75 elever från Fryxellska på guidad tur i Tingshusmuseet.

Den 29-30 maj höll Sveriges Hembygdsförbund sin riksstämma i Hällevik, Blekinge. Till stämman reste Olle Gustafsson och Kerstin Meric.

Juni

Den 3 juni kom en grupp bussresenärer från Trollhättan (50 st). De var på endagstur och hade rest från Trollhättan på morgonen, så när de anlände serverades kaffe och smörgåsar, därefter en guidad tur på Tingsgården.

Den 26 juni traditionellt midsommarfirande. Stången kläddes under Ulla Olssons ledning och bars fram under musik av Per-Thomas Spelmanstag, sist gick Bäckalunds folkdanslag. Ordförande Sven-Olof Ohlsson hälsade den stora publiken välkommen. Barnens lek kring stången leddes av Annika Rytters. Som vanligt förekom ponnyridning och kaffeservering med midsommarbakelse.

Den 26 juni ledde Kerstin Meric och Olle Gustafsson en "Sjutorpsvandring" i Lekvattnet. Vandringen var lyckad med bra väder och kaffepaus vid Läbbiko på norska sidan.

Juli

Nävgrötskvällar har ordnats 6 onsdagar under tiden 25/6 – 30/7. Dessa blev publikt mycket lyckade och under dessa 6 onsdagar hade 656 betalande gäster ätit. Vilket blir i genomsnitt 109 gäster per kväll. Varje onsdagskväll var det musikunderhållning och sista kvällen den 30 juli var det allsång med Gösta Ess, och en otroligt stor publik.

Augusti

Den 3 augusti var det "Hembygdens dag", med öppet hus mellan 13.00 – 16.00. Få personer hade letat sig till hembygdsgården denna dag.

Den 15 augusti var det dags för årets "Barnkulturdag". Årets tema var "Vatten och eld". Mycket aktiviteter och strålade väder.

Söndagen 18 augusti var det dags för årets resa för medlemmar "Finnskogsresa" med Jönssons Buss. Vi avreste från Sunne kl. 8.00 med Conny vid ratten som i föl, och med 54 passagerare, i det bästa tänkbara väder. Vi åkte via Torsby-Vägsjöfors och stannade till vid Nyskoga Kyrka där vi besåg Nitaho Jussis grav.

Därefter till Skräckarberget i S:a Finnskoga där vi serverades kaffe och smörgås. Vi fortsatte förbi Letafors och över Klarälven, upp till Ranbysäter och såg ett levande fåbodliv, därefter lunch på Strandås Gästgiveri, vidare till Ransbytapeten och Jakt- och Fiskemuseet. Därefter ett besök i presentaffären Loftet där det fanns mycket att köpa. Därefter åkte vi till Väbergsstugan där Klas Ekberg serverade oss gott kaffe med mycket bröd. Färden till Sunne gick genom Ekshärad, över Skogaforsen, Oxängen, Lövåsen och var framme i Sunne kl. 20.00

Nävgrötskväll sommaren 2003

Oktober

Den 16 oktober besökte Värmlands TV Almgrens Skräderi och hembygdsgården.

Lördagen den 18 oktober höll Värmlands Hembygdsförbund sin höststämma i Sunne Missionskyrka. Efter lunchen erbjöds gästerna olika kulturvandringar på hembygdsgården. Därefter gratulationer till hembygdsföreningen som fyllde 80 år. Hembygdsföreningens historik berättades av Olle Gustafsson. Musikunderhållning av Sunnlåt.

Söndagen den 19 oktober firades 80-års jubileet och hela hembygdsgården hade öppet hus mellan 12-16. På övre våningen hade Fryksdalsbanans Vänner en fotoutställning med bilder från bildarkivet med anledning av Fryksdalsbanans tillkomst för 90 år sedan, år 1913. Kåseri höll av Svante Forseaus, som skrivit boken om Fryksdalsbanan. Dagen var mycket välbesökt och hembygdsföreningen bjöd på kaffe och tårta.

Den 30 hölls presskonferens på hembygdgården där filmen "Sunne Då – för längesen" presenterades. Närvarande var Fryksdalsbygden, Värmlands Folkblad, Bengt Alsterlind Värmlands TV, Åke Hermansson, Rino Rotevatn, Lars Wennberg samt de sex personer som hjälpt till med filmens dokumentation.

December

Den 14 december hölls den traditionella julmarknaden med 9 utställare. Servering av kaffe och bröd. Lotterier och försäljning. Besökarna bjöds på glögg och pepparkakor. Kl. 15.45 kom Lucia i kortege med häst och vagn till hembygdsgården. Årets Lucia var Eva Wermesand. Mycket folk kom.

Den 17 december avtackades de personer som arbetat med bildarkivet och skrädderiet under året med en jullunch och julblomma på Löven.

"Släppfest" för sunnefilmen hösten 2003

Fr. v: Lars Wennberg Sunne Hbf. Åke Hermansson

Film/klippning. Rino Rotevatn speaker i filmen.

Foto: Leif Persson

Den 19 december kördes tre jättestockar av poppeln från 1713 som blåste ned den 5/12 vid Lerbrobacken. Jätte-stockarna kördes till hembygdsgården sponsrad av NAO som bistod med lastbil och trailer och Göte vid kommunen med grävmaskin som lastade stockarna av och på.

Reparationer under året

I maj och juni målades och tapetserades alla uthyrningsrum i Lanthandeln, samt det sattes in ventiler.

Den 14 juli byttes tegelpannorna ut (400 st) på Nybo kök. Under september målades och kittades alla fönster på Askersbygården av målaren Erik Samuelsson. Ny brandsläckare har satts upp i Tingshuset.

Årets julgran

Utomhusjulgranen har skänkts av Olle Olsson, Där Fram i Gjutaregården.

Program för år 2004

Mars Årsmöte sön. 14 mars kl.15.00 kaffeservering.
Brasafton sön. 28 mars underhållning av Sunnlåt.
Kaffeservering.

April Vårstädning lör. 24 april kl. 10.00.
Valborgsmäsofirande fre. 30 april. Sång av Sunne Manskör. Vårtal av Lena Bergström, Frykenstrand. Kaffeservering.

Maj Kyrkogårdsvandring mån. 31 maj

Juni Kyrkogårdsvandring tor. 17 juni
Midsommarfirande fre. 25 juni. Se annonsering.
Nävgrötskväll ons. 30 juni.

Juli Nävgrötskvällar? Onsdagar hela juli.

Aug. Allsång med Gösta Ess, ons. 4 aug. kl. 18.00.
Kaffeservering.
Busstur sön. 8 aug. i år till Bergslagen, (Filipstad, Långban och Rämnen).
Barnkulturdagen fre. 13 aug. Program senare.
Spelmansstämma lör. 14 aug. kl. 16.00.
Dans på logen.
Arrangör Sunne Hembygdsförening och Sunnlåt.

Okt. Höststädning lör. 2 okt. kl. 10.00
Brasafton ons. 20 okt.

Nov. Julstädning fre. 26 nov. kl. 10.00.
Julbord. 1:a advent sön. 28 nov.

Dec. Julmarknad, sön. 12 december.

Här ser vi mötesdeltagarna på plats i Sunne Missionshus

Värmlands Hembygdsförbund och Sunne Hembygdsförening

Av Bernhard Nilsson

Samverkan, idealitet, glädje och framtidstro, ord som präglade samvaron när Värmlands Hembygdsförbund höll höstmöte lördagen 18 oktober i Sunne. Värdförening var Sunne Hembygdsförening som i år firar 80-årsjubileum.

Två ordföranden i samspel

Drygt 70-talet deltagare hade samlats i det väl underhållna Missionshuset vid Långgatan i Sunne. Förmiddagen ägnades där åt Hembygdsförbundets höstmöte. Efter en god lunch vidtog ett kulturvandringsprogram och 80-årsfirande vid Sunne Hembygdsgård, "Fryksdalsgården". Frontfigurer för dagen var Hembygdsförbundets nye ordförande Karl-Axel Branzell och Sunne Hembygdsförenings ordförande Sven-Olof Ohlsson.

Vid förmiddagens förhandlingar redovisades ett antal större frågor, och berättade olika styrelsemedlemmar om sina ansvarsområden.

EU-projektet

Före ordföranden i förbundet, Bo Andersson, redovisade sålunda ett EU-projekt inom förbundet med insatser i norra Värmland Projektet startades upp år 1999 med förstudie och är nu inne i slutfasen.

En digital historiebok

Under rubriken "Digital lokal historiebok" berättade Torleif Styffe om "Kulturkoppra" -ett kooperativt utvecklings- och kunskapscentrum i Ransby i norra Värmland. I korthet en utarbetad databas för att tillvarata lokalhistoriskt material med text, ljud, bild och film i ett enda program.

Min tanke när jag hört genomgången! "Fantastiskt intressant. Tänk vad modern teknik kan tillämpas för framsteg på många områden. Det kostar pengar men är

Framtid" !

Styrelsens ansvarsområden

Korta redovisningar av arbetet i styrelsen gjordes inom följande områden:

- Myndighetskontakter (Inger Axelsson, K-A Branzell)
- Turism (K-A Branzell, Jan Bäckström)
- Näverluren (Marie Söhrman)
- Barn- och ungdomsfrågor (Anna-Lena Persson)
- Arkivfrågor (Berit Sande)
- Försäkringar (Gunnar Kvarnåsen)
- Integration och museikontakt (Erik Jansson)

Distriktsindelning

Slutligen tog ordf. Branzell upp frågan om distriktskretsindelning av Värmland i syfte att öka samverkan mellan olika hembygdsföreningar. Styrelsen fick stämmans godkännande att fortsätta arbetet med grundtankarna i organisationsmönstret.

De olika inläggen präglades i övrigt av idealitet i arbetet samt uppmärksammades betydelsen av att ta vara på ungdoms- och invandrarfrågorna i hembygdsarbetet. I detta är Per Ola Åström från Länsmuséet engagerad kontaktman.

Kulturvandringsprogrammet

Efter lunch vidtog kulturvandringsprogrammet vid "Fryksdalsgården" med guider från Sunne Hembygds-

förening. Olle Gustafsson visade sakkunnigt och med härlig humor omfattande samlingar i Gamla Tingsgården.

Lars Wennberg, f. d. lärare, författare och f. d. ordförande i Föreningen, ägnade sin guidning åt Skolmuséet Anneforsskolan. I den gamla lanthandeln ställde man frågor till Kerstin Meric, en dam med högskoleutbildning i arkivkunskap.

80 års firande i Askersbygården

Dagen avslutades med 80-årsfirande i Askersbygården. Där talade föreningsordförande Sven-Olof Ohlsson. Högtidstalet hölls av förbundsordförande Karl-Axel Branzell. Han talade med av varma känslor fyllda ord genom att ställa frågan! ”vad är och vad betyder begreppet hembygd för oss alla”?

Föreningens 80-åriga historia berättades av Olle Gustafsson. Därefter var det gästernas tur att gratulera Föreningen.

Trevlig samvaro

Hela dagen präglades av glädje, trivsamt samvaro, god mat, kaffe med jättetårter och sist men betydelsefullt och charmigt, spelmansmusik framförd av gruppen ”Sunnlåt” under sin engagerade och humoristiske ledare Per-Thomas Eriksson. Vi fick också ta del av en av Lars Wennberg ordnad utställning ”Fryksdalsbanan 90 år”.

En minnesrik dag var genomförd

Var och en hade att återvända till det ideella, oavlönade betydelsefulla och engagerade arbetet i förbundets 122 föreningar, varav 91 hembygdsföreningar med sina cirka 17000 medlemmar i Värmland.

För egen del tackar jag för förmånen att ha fått delta denna dag i de miljöer där jag växt upp.

Sunnes hembygdsgård bär det sammanfattande namnet ”Fryksdalsgården”. Den är verkligen värd ett besök, och vandrarhemsverksamheten där har gott om bäddar för övernattnig. ❀

Överst: Lars Wennberg som berättar om Annefors skola.
Mitten: Olle Gustafsson intervjuas av VF:s reporter.
Nederst: En av alla goda tårter som bakats av de viktiga ideella krafter som inte syns men utgör en viktig länk till att verksamheten fungerar. Foto: Marie Söhrman

Inkomna gåvor till 80-års jubiléet den 18-19 oktober 2003

1. En älgstaty av järn – blommor	Lysviks Hembygdsförening
2. En bok Borgviks Bruk och en järnstämpel	Borgviks Hembygdsförening
3. En videofilm "Gammelgården" i Nor
av R. Magnusson	Nors Hembygdsförening
4. En handgjord brevlåda i trä
Sju kasettband (Almgrens Sunne)	Östra Emterviks Hembygdsförening
Kjell och Marie
5. En bit järnvägsräls och en Torsbyvätte	Fryksände Hembygdsförening
6. En blomma (azalea) i keramikkruka	Västra Ämterviks hembygdsförening
7. Ett presentkort på 1000 kr	Sunne Kommun Område Kultur
8. Ett bordsstandar	Värmlands Hembygdsförbund
9. En arkivförteckning över
Nathan Hedins privata arkiv	Folkkrörelsernas arkiv/ Berith Sande
10. Tre böcker om Gräsmark
<i>Lanthandeln i Gräsmark</i>
<i>Gräsmarks skolor</i>
<i>Jonas Gråberg i Näs</i>	Gräsmarks Hembygdsförening

Fryksdalsbanan 90 år

Foto: Marie Söhrman

Redovisning av ett utställningsprojekt, hösten 2003

Av Lars Wennberg

Första tåget till Sunne den andra augusti 1913. Fryksdalsbanan blev färdigställd på sträckan Kil- Sunne i augusti 1913. År 2003 var det således 90 år sedan man började färdas på vad som numera kallas "Sveriges vackraste järnväg".

Jubileumsutställning

Sunne Hembygdsförening beslöt att ihågkomma händelsen med en utställning, bland annat med fotografier från föreningens rikhaltiga bildarkiv. Sunne Bild och ljudarkiv är under uppbyggnad och nu vidtog sökning och rengöring av glasplåtar med motiv från framför allt järnvägsbygget.

Glasnegativ

Då många glasnegativ har måtten 18 x 24 cm, kan de ej förstöras i vanliga förstöringsapparater. Därför måste dessa negativ först kontaktkopieras för att sedan repro-fotograferas, varefter de kan uppförstöras till lämpliga format. Arbetet med identifiering av motiven vidtog. Bildtexter utarbetades och skrevs ut i lämpligt format på dator. Bilderna och bildtexterna monterades därefter på frigolitskivor (kapaplattor).

Tilläggas kan att även privatpersoner med anknytning till järnvägen bidrog med fotografier och upplysningar av stort värde.

Jubiléet

Firandet av Fryksdalsbanans 90-åriga tillvaro ägde rum den 19 oktober och då i nära samband med Sunne Hembygdsförenings 80-årsjubileum. I den vackra Askersbygården, huvudbyggnad på Sunne Hembygdsgård, visades utställningarna över Fryksdalsbanan. Föreningarna Fryksdalsbanans Vänner och Ångrike Fryksdalen bidrog även med utställningsmaterial, vilket gav besökarna en god bild av banans tillkomst, dess betydelse förr och nu, dess nedläggningshot på 1970-talet samt intressanta uppgifter om rullande materiel på banan.

Rektor Svante Forsaeus från Säffle, järnvägsexpert och författare till åtskillig litteratur om järnvägar, höll ett informativt och underhållande kåseri om Fryksdalsbanan. Representanter från föreningen Fryksdalsbanans Vänner informerade om nuvarande situation angående trafiken på banan.

Fotografi av arbetslaget under byggnationen av järnvägen. Fotot kommer från Östra Emterviks Hembygdsförening.

Ett kortare seminarium hölls, varvid åtskilliga besökare fick tillfälle att diskutera nuläget vad gäller resandeströmmen mellan Karlstad och Sunne, samt betydelsen av snabba förbindelser för glesbygdens överlevnad.

Utställningen ambulerar

Efter den 19 oktober flyttades utställningen till Sunne huvudbibliotek och kommunhuset, senare till äldreboendet Hagen. Planerna är att utställningen skall ambulera ytterligare och slutligen finnas tillgänglig vid Sunne Hembygdsförenings museum i Gamla Tingshuset. ❀

Den äkta mannen som springer efter makans avblåsta hatt och löshår:

– Aldrig trodde jag att jag efter tjugo års äktenskap skulle våga springa efter en fläta så att hustru min ser det.

FRYKSDALEN-

MED SVERIGES VACKRASTE JÄRNVÄG

Satsa på Fryksdalsbanan för pendeltåg till och från Norra Värmland. Då kan devisen "Hela Värmland skall leva" kanske bli verklighet.

Almgrens skrädderi blev museum

Av Lars Wennberg

Skräddarmästare Gunnar Almgren i Sunne avled under våren 2003 nästan 90 år gammal. Hans skrädderiverkstad med butik var en kulturhistorisk raritet, en väl bevarad miljö från första hälften av 1900-talet. Gunnar Almgren var även som person, eller rättare sagt som personlighet, en "raritet", en unik människa, väl känd och aktad i samhället. På bilden ovan ser vi Thomas och Bojan Almgren.

Donation

Det var med stor glädje och tacksamhet som Sunne Hembygdsförening av Bojan Almgren och sönerna Thomas och Bengt som donation fick mottaga Almgrens skrädderi med inventarier och varulager.

frigöras och så småningom fraktas till Gamla Tingsgården, där lokal ställts i ordning. Viss fackhjälp med uppmontering av hyllsektioner (Leif Nilsson) och takarmatur fick tillgripas.

Inventering och registrering

I slutet av september anlätades Ida Sixtensson vid Värmlands Museum för konsultation om hur arbetet med flyttning av skrädderiet till hembygdsföreningens museilokaler i Gamla Tingshuset skulle genomföras. Med bistånd av Arbetsförmedlingen i Sunne, som anvisade Hans Gullström till arbetspraktik, sattes arbetet igång den 10 oktober med registrering och katalogisering av det rika materialet i skrädderiet. Sten Magnusson anslöt sig genast som ideell kraft från hembygdsföreningen att bistå i arbetet.

Skrädderimuseum

Skrädderiet på Storgatan innehöll två rum, butik och verkstad. I Tingsgården förfogades över ett enda rum, visserligen ganska stort, men här gällde det att sammanfoga allt i ett. Även nu fick föreningen tips från Ida Sixtensson. Så började den stora "uppackningen" av skrädderiverktyg, tyger av alla de slag, sytillbehör, klädespersedlar med mera. Ytterligare arbetskraft hade nu erhållits genom Annika Bratt, som tog sig an syarbeten i samband med uppmärkning av tyger och persedlar.

Öppet hus och TV-inspelning

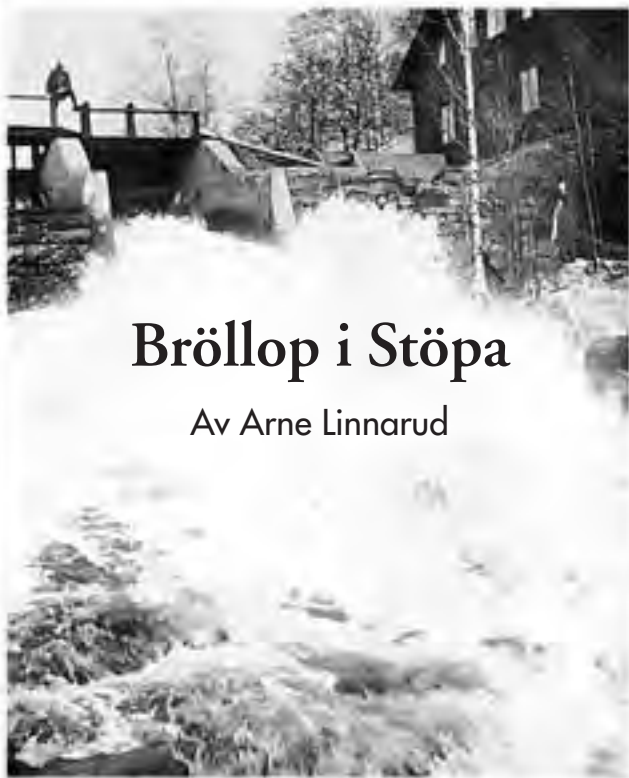
För att visa allmänheten det unika skrädderiet på ursprunglig plats anordnades ett öppet hus den 23 och 24 oktober. Intresset för visningen blev enormt. Omkring 200 personer besökte skrädderiverkstaden under dessa två dagar. Både lokalpress och regional-TV uppmärksammade det unika skrädderiet.

Familje- och pressvisning

Flyttningen var i stort sett avklarad i mitten av december. Allt hade gått på rekordtid och genomförts på ett utomordentligt sätt. Bojan Almgren och sonen Thomas inbjöds till visning och deras omdömen var mycket positiva. Vidare inbjöds tidningen Fryksdals-Bygden att ta del av det "Nya Almgrens skrädderi". En fint upplagd artikel i tidningen följde. Det ansågs värdefullt att sunneborna på ett tidigt stadium skulle få kännedom om att skrädderiet återuppstått. En visning för allmänheten kommer dock inte att ske förrän till våren, då hela museet på Gamla Tingsgården skall visas. ❀

Flyttning

Den fysiska flyttningen kunde därefter ta sin början. Butikens fasta inredning såsom hyllor och disk måste

Bröllop i Stöpa

Av Arne Linnarud

Den 22 okt. 1871 firades bröllop i Stöpafors mellan spiksmeden Jonas Berg och Kajsa Persdotter från Röberg, ett bröllop som fick ett rättsligt efterspel vid vintertinget några månader senare. Bröllopfesten ägde rum i Jonas Bergs faders bostad i Stöpafors, också han spiksmed och med samma namn, nämligen Jonas Berg. Bruden var dotter till Per Olsson o.h.h. Karin Nilsdotter i Röberg. Bland de inbjudna gästerna fanns ynglingen Jon Jansson från Näs.

Jons berättelse

Efter att ha bevistat bröllopet avlägsnade sig Jon därifrån mellan kl 3 och 4 på måndagsmorgonen och följde en gångstig söderut. Jonas Berg d. ä. och en dräng, Anders Falk, från Långerud i Östmark följde efter honom. Längre fram bredvid stigen fanns en djup grop avsedd för förvaring av potatis, och när de nådde den blev Jon nedknuffad i gropen av de två andra, som dessutom våldsamt hävde sig över honom så att högra höften blev vrickad ur led och Jon svimmade av smärtan. När han kom till sans låg han på golvet i ett rum på övre våningen i Bergs bostad. Någon berättade för Jon att Berg och Falk burit honom med fötterna upp och huvudet ner.

För att få bot för höftvrickningen måste Jon på provinsialläkarens inrådan föras till lasarettet i Karlstad, där han vistades i 8 dagar. Fortfarande vid tingets handläggning av ärendet saknade Jon tillräcklig styrka i höften för att kunna utföra tyngre arbeten.

Jon menade att Jonas Berg d. y. blivit harmsen på honom för att han dansat och samtalat med bruden Kajsa och för att hämnas uppmanat fadern och Falk att klå upp honom.

Jonas Berg d. ä:s berättelse

Under bröllopet hade Berg mestadels uppehållit sig i övre våningen och inte åsett dansen som försiggick i bottenvåningen. Frammot morgonsidan hade han gått till sängs men efter en stund märkt att folk kommit in i rummet och börjat föra oväsen. Förutom brudparet och några gäster fanns Jon med. Jon var påverkad av starka drycker och hade börjat gräla med brudgummen. För att förhindra ytterligare oordning ingrep Per Olsson i Röberg och hans hustru Karin Nilsdotter och bad Jon avlägsna sig.

En kort stund senare blev fönstret i rummet krossat av en bit kol som slängts in från gården. Kolstycket slog ner en tänd lampa. Berg steg då upp, klädde sig och gick ut för att se vem som slagit sönder rutan. Ute var det mörkt och den ende som syntes till i närheten var Per Olsson, som nämnde att han sett någon springa söderut längs gångstigen. Berg följde stigen och kom till potatisgropen där Falk och en "spikhufdare" Gustaf Finne stod och tittade ner på Jon, som tog fram en penningpung och erbjöd sig betala fönstret. När Jon blev tillsagd att följa med tillbaka till huset svarade han att han vrickat sig i knäet och inte kunde gå varpå Falk och Finne bar honom till bostaden.

Berg hade inte sett om Jon blivit buren på något vårdslöst sätt. Berg antog att på grund av mörkret och Jons druckna tillstånd han inte kunnat se gropen utan av våda fallit ner i den.

Vittnenas berättelser

Gustaf Finne hade inte märkt att Jon uppfört sig oskickligt eller sökt åstadkomma oordning under bröllopfesten. Efter fönsterkrossningen hade Finne tyckt sig se Jon springa söderut längs gångstigen. Falk hann före vittnet till den nämnda gropen, Berg kom en stund senare. Falk lyfte upp Jon på sin rygg och bar honom till bostaden. Vittnet kunde med säkerhet säga att ingen av Falk eller Berg förövat något våld mot Jon. Jon var "något ankommen av starka drycker".

Kerstin Olsdotter i Lilltorp: Falk hade när han kom in haft Jon liggande tvärs över ena skuldran med benen framåt. Jons byxhängslen var då avslitna och byxorna dragna nedan om höfterna. Hon hade sett Jon flera gånger tidigare under natten men inte märkt att han var överlastad av starka drycker.

Karin Nilsdotter i Röberg hade följt brudparet och några

av gästerna till rummet på andra våningen. Jon som var något överlastad av starka drycker hade bett brudgummen om en sup, vilket han också fick. När han krävde mera brännvin utan att få något uppstod ordväxling. Karin och hennes man Per Olsson förde då ut Jon ned på backen och uppmanade honom att genast gå hem, vilket han lovade.

När fönstret krossades misstänkte flera av gästerna att det var Jon som kastat kolet. Berg och Finne sprang för att försöka hinna upp Jon. Efter en halvtimme kom Falk inbärande med Jon och lade honom på golvet.

Hängslena var avslitna och byxorna dragna nedanför höfterna men i övrigt fanns inga yttre märken av våld.

Berg svarade på fråga, att han varit arg på Jon för det att han inte endast slagit ut ett fönster i övre våningen utan också förstört ett fönster i nedre våningen genom att stöta en stör genom det, men inte haft för avsikt att utöva något våld mot honom.

Räkningarna

1. Jon yrkade ersättning för sina kostnader och lämnade in följande räkning:

Spiksmeden Jonas Berg wid Stöpafors och Anders Falk i Långserud till Undertecknad.

Debet 31 okt		
Skjuts från Stöpafors till hemmet med biträde af flera personer 1		
Skjuts för Prov.Läkare Piscator 2 mil à 86	2.15	
Arvode till	2	
Sjukvård i Hemmet	5	10.15
Skjuts och biträde från hemmet till Stöpafors	1	
Passagerareavgift från Stöpafors till Carlstad för mig och 2:ne biträden personer	5	
Arvode till bärare från Carlstads brygga till Lazarettet	50	
För de 2:ne biträdenas hemresa	3.10	
Arvode på Lazarettet i 8 dagar à 50/	4	
Undertecknads hemresa	1.75	
Dagtraktamente i 3 resdagar fram och åter à 2 rdr	6	
dö för de tvenne biträdena i 4 dagar hvar à 50	12	33.35
För sveda och wärk	30	
Undertecknads tidspillan i 5 veckor som jag varit urståndsatt att arbeta à 1.50 per dag	45	75
1 Stämning med besvär för dess uttagning	3	
Delgiftningskostnad för Berg och Falk som bo 6 mil härifrån	10	
dö för vittnena, hvaraf Tvenne bor 3 mil härifrån	6.50	19.50
Rmt Rdr*	138.00	

Hvartill torde läggas för min inställelse 6 Rdr samt för lösen af Protokoll och ådömda vittnesersättningar

Näs den 24 Januari 1872
Jon Jansson

2. Samtidigt lämnade Jon in läkarintyg om sina skador:

Wid ett besök en dag i sistl. October Månad hos Drängen Jon Jansson i Näs befanns hans högra höft vara ur led, för hvilken åkomma jag gaf honom rådet att för någon tid söka inträde på lazarettet i Carlstad; Och anser jag sannolikt att denna ledvrickning uppkommit i följd af den misshandling, som vid ett bröllop på Stöpafors sades blifvit honom tillfogade; hvilket härmed på aflagd embetsed intygas

Sunne den 21 Novbr 1871
P.J.E. Piscator Prov.Läkare

3. Jonas Berg d.ä. och Falk inlämnade också räkningar för sina utgifter och krävde samtidigt att Jon skulle böta för "ostridbar" beskyllning.

Rättens utslag

Domstolen kunde inte finna att Jon framlagt bevisning för att Berg d.ä. och Falk varken i samråd med varandra eller enskilt tillfogat honom den skada som nämns i läkarintyget utan frikänner dem både för ansvar för misshandel och i talan om ersättning.

Vad kan vi då lära oss av denna händelse? Jo, om någon har ett horn i sidan till dig bör du inte ensam ge dig ut i mörkret en sen höstkväll, i all synnerhet inte om du har starka drycker innanför västen. Dessutom, är du inbjuden till bröllop bör du undvika att flörta med bruden. ❀

*) Rdr Rmt = riksdaler riksmünt.
Före 1855 var 1 rdr = 48 skillingar, nämnda år ändrades 1 rdr riksmünt till 100 öre. År 1873 ersattes riksdalern med krona, 1 kr = 100 öre.

Som exempel kan nämnas att år 1870 var arbetarlönen 1.50 rdr rmt om dagen, 1 stickad ylleväst kostade 2.50 rdr rmt, 1 par kalsonger 1.25 rdr rmt, 1 par skor 4 rdr rmt, 1 tjög ägg 75 öre rmt.

Rottnen och Rottnesund

Av Ragnar Magnusson

I fjolårets "SunneBygda" berättade jag om Karl den tolfte kurirled som antogs gå uppöver höjden vid Brostorpssätter. Samt om de inhuggningar som skulle finnas vid deras rastplats. Några hörde av sig och kom med intressanta upplysningar. Även skogsvårdsstyrelsen hakade på och gjorde i höstas en dokumentation av de stenristningar som vi påträffade. Så allt var inte förgäves. Även om vi fortfarande letar efter kurirernas inskrifter. På 60- 70-talet påbörjade ett gäng amatörforskare (Åråsgruppen) en dokumentation av min hembygd Rottnesund, ett arbete som dock aldrig blev slutfört. De flesta av dem är bortgångna nu. Inför mitt skrivaråtagande har resultatet av deras arbete turligt nog kommit i mina händer och blir nu en lättillgänglig källa, något som tilltalar min arbetsskygga läggning.

Gruppens inventering

Gruppen har kartlagt mängder av torp och odlingar på skogarna mellan Brotstorpssäter och Säljön liksom bygderna kring Rottnens sydända och Rottnaälven.

Som transportled var Rottnen med tillhörande vattendrag livsviktig för bygdens industrier. Vid Kymsberg uppfördes redan 1744 Högfors bruk med stångjärnsmide och så småningom även spiksmide, sågar, kvarnar liksom ett av Värmlands första träsliperier. 1850 uppfördes ett hammarverk vid Gustavsdal i Rottna älv samt sågverk och tullmjölkvarn. Alla produkter transporterades söderut på Rottnen och Rottnaälven. Enbart från Gustavsdal fraktade exempelvis år 1856 på

järnvägen mellan Fryksta och Klarälven 2 631 skeppund stångjärn och 5 370 plank. Ner till Rottnen fraktades godset med häst och lagrades i Uddheden. Massabalarna drogs på räls förbi fallen i Kymsälven. Före ångkraften användes segelbåtar varvid vindförhållandena hade stor betydelse. Förbi Rottnafallen blev det ny hästtransport ner till Fryken.

Flatlusen

En ångslup fanns redan 1871 som fraktbåt. Ångslupen Arvid på 25 brutto-reg. ton och 6 hk gick mellan Uddheden och Skarpeds bruk. 1872 var enligt en tidnings-

Hånsjöbo. Med Arvid Jansson som ägare. omkr. 1910 av cykelmodellerna att döma. Postkontoret i vänstra ingången.

Hånsjöboa efter förra sekelskiftet. Mitt i bilden, mor till Gustav Olsson på Bostället.

notis vårfloden så hög att båten inte gick under bron vid Årås utan passerade vägen bredvid den!

De många omlastningarna fördyrade transporterna och omkring 1880 upphörde driften vid järnverket. Träsliperiet var i drift fram till 1906 då det brann ner. På slutet använde man en flatbottnad ångbåt för balfrakterna. Av folkhumorn döpt till "Flatlusen".

En Ångbåt

Ägaren till Ribbenäs gård köpte vid samma tid en ångbåt för timmerbogsering. Den övertogs senare av Arvid Andersson i Lohrån, vilken med hjälp av smeden Johan Widén lät montera in en råoljemotor.

Spadfabriken i Arvika, som ägde flera sågverk i Gräsmark, byggde 1915 en lastbåt vid Skarpeds bruk för 33.000 kr och använde den för transport av björkplank. När fabriken kom på obestånd blev ovannämnda Arvid Andersson ny ägare till båten. Priset 1.100 kr! Förutom att man nu fraktade plank och kastved blev den också en populär utflyktsbåt för bygdens folk och på helgerna gjordes lustresor med strandhugg längs Rottens sköna stränder.

Flottning och mycket folk

Flottningsföreningen inköpte ångbåten Erik 1906 och använde den för virkesbogsering fram till 1966. Ombyggdes för motordrift i flera omgångar. Från skolårens raster minns jag båtens trygga dunkande och ibland hann vi upp på hängbron över älven och imponerades av det väldiga propellersvallet när den kom släpande på timmermosorna.

Ryktet att någon av oss skulle ha pinkat i maskinistens hatt när båten gled under bron är nog en överdrift, jag var i alla fall inte med då. Båten är numer i privat ägo.

Flottningen längs vattenleden var betydande med virke ända uppifrån Norge. I boken "Båtar på Fryken" skildras hur besvärlig denna var på sjöarna före bogserbåtarnas tid. På ett undre lag stockar lades ett lag tvärs över och bands ihop med björkvidjor varpå lades ytterligare lager. Arton sådana fyrkanter bildade en längd och åtta längder i bredd sammanbands med tvinnade björkvidjor. Denna virkesflotte på ca 1000 tolfter virke förseddes nu längst fram

med åtta segel och två segel på vardera sidan för att styra med varpå man inväntade lämplig vind för att segla virket ner till sjöns sydspets. En sådan seglats kunde ta åtskilliga dagar. Vid vindstilla fick man spela sig fram med dragg och spelflottar.

I fantasin kan man föreställa sig vilken livlig anblick sjötransporterna utgjorde vid den här tiden. Segelskutor nedlastade till relingen med plank, bräder och stångjärn. De väldiga virkesflottarna med knappt synlig rörelseförmåga samt folk i roddbåtar, synande fiskedon. Rottnen var fiskrik och beryktad för sin fina lake. På våarna, längre fram i tiden, var det mätarlagen som befolkade stränderna. Överallt hördes märkxornas knatter, mätarnas vassa rop och skrivarens entoniga eko medan rullarna byggde upp virket till mastodontiska fästningsverk. När vårfloden kom fylldes sjön av flottarnas och mosläggarnas sång och rop liksom bogserbåtens ivriga dunkande. För att inte tala om husmödrarnas ångande bykgrytor och knattrande klapprän vid tvättbryggorna. En tid då sjön och bygden sjöd av liv. Vintertid myllrade skogarna av folk, fällsägarna svichade lågmält och skåkbjällrorna tonade milt efter basvägarna.

Nu har vrålände, datastyrda maskinvidunder tagit över skogsbruket och virket fraktas på diselosande landsvägsjättar medan bygdens folk, liksom annorstädes, mestadels döljs inomhus framför TV-ar och datorer.

Flottarlaget med Erik i båten. Näst längst th. Axel Magnusson, tv. om honom Gunnar Widén.

En bro över Rottnaälven

En bro leder över Rottnaälven vid Årås. Den var tidigare av trä och raserades ofta av vårfloden. Det ålåg byborna i Årås, Årnäs och Brotstorp att reparera och underhålla den. För att klara ekonomin införde man en överfartsavgift på 25 öre. Något som inte alla vägfärdande uppskattade. Vid ett tillfälle uppstod en riktig duell mellan brovakten Oscar när Jan och handlare Philgren i Vestrottna vilket slutade med att Oscar backade ner vagnen i älven! På 20-talet byggde vägverket en betongbro vilken tjänstgör än i dag.

I samband med skolbygget i Hånsjö byggdes en hängbro över älven för att förkorta skolvägen åt Brotstorpsbarnen. Från min egen skoltid minns jag hur vi på rasterna klättrade upp på den och med skräckblandad hänförelse satte den i gungning, särskilt om vi lyckats locka med oss någon gallsrikande jäntunge. Ännu 1950-52, när Karin Söder var lärare, hade man simövningar vid bron varvid de djärvaste dök uppifrån den. På 40-talet när dans anordnades i den närbelägna bygdegården, hände det att våghalsiga ynglingar gick balansgång på den grova kabel som bar bron. Detta för att imponera på brudarna. Nu finns varken bron, bygdegården, skolan eller brudarna längre. Bygdegården var tidigare mejeri, uppfört 1908. Här fanns även en färja för flasktransporten över älven. Mejeriet upphörde 1928, färjan betydligt tidigare.

En skräna från Ribbenäs Gård

Om Ribbenäs gård, naturskönt belägen på en udde i Rottnen, finns en skräna nedtecknad, med verklighetsbakgrund. Ribbenäs var i början på 1800-talet ett herresäte med stora skogsmarker. Vid ett dryckeslag spelade ägaren bort gården till en kallhamrad pokerspelare, Nils Jansson. Jansson i sin tur förlorade senare gården men vann i stället stora skogsområden där Finnfallets sportanläggning nu finns. Han var en driftig man som 1873 hade ett sågverk igång vid Hånsjön och kunde välja ut de finaste stockarna ur flottningstimret. Reste till London och skaffade storkunder och kom hem med en pianola i bagaget, den första i bygden. Han uppförde en storslagen bostad, Hånsjö gård och öppnade diversehandel. När han dog vid 47 års ålder var han stormrik och bouppteckningen visar att så gott som hela bygden stod i skuld till honom.

En av många personligheter

Av bygdens många personligheter vill jag nämna Rickard Berg, bosatt där Fåfängsberget stupar som brantast ner i Rottnen. Han var en daglig syn i bygden när han åkte omkring med sitt hästdragna fiskhandlarekipage. På hemväg från skolan brukade jag lifta med honom och agera presentatör i stugorna för varulagret. Ett frilansjobb som kunde inbringa några tioöringar. Dessutom blev jag väl insatt i samhällets rutenhet då Berg var socialist och en mycket kritisk sådan. Likaså fick jag

lektioner i försäljningsteknik. En titelsjuk nämndeman sporde högdraget:

- Nå, vad tar Berg för strömmingen i dag då?

- Sextio öre kilot herr nämndeman men herr nämndeman, som är bygdens talesman, ska få två kilo för en och femtio!

- Väg upp två kilo Berg, här knusslas inte!

Jo då, Berg var en som kunde svara för sig. Vid ett tillfälle hade major Pahlsson satt upp en skylt i herrgårdsallén där han förbjöd ambulerande handel inom området. Vanemässigt svängde dock Berg upp framför herrgården och stoppades av majoren:

- Det är förbjudet, såg inte Berg skylten?

- Nej majoren, det gjorde jag inte.

- Jag har annonserat i tidningarna också, läser inte Berg tidningarna?

- Jo då majoren, det gör jag.

- Vilka tidningar läser han då?

- Stridsropet och Barnavännen, majorn!

Efter den repliken var det fritt fram för Berg!

Detta var lite blandat från min hembygd Rottnesund. En del av det skrivna har jag troligen publicerat förut, dock inte i SunneBygda hoppas jag. Till sist: Några av bilderna hämtade jag från föreningens eget arkiv. Fem minuter blev två timmar därinne. En minnesrik och vemodig vandring tillbaks i tiden till min ungdoms Rottnesund. Vilken fantastisk källa för eftervärlden fotoarkivet blivit! Hoppas att det ekonomiska löser sig så att de här två duktiga damerna får fortsätta sin dokumentation. ❀

Hängbron spände äventyrligt över älven och fick oss unga att fantisera om hissnande forsfärder och vilda envig.

Nils Jansson

Dragen speglar mer förfinad gentleman än beräknande pokerhaj.

Källskrifter:

Årsgruppens anteckningar

Ragnar Magnusson Edsvalla bruk under fyra sekler.

Mejeriet, senare bygdegården.

Bygdegården brann ner 6 mars 1946. Elden härjade fritt då brandbilarna fastnade på den dåligt plogade tillfarten.

Bild från 1920-talet. Foto: Johan Larsson, Torsberg.

Att gå Knut i Fryksdalen

Av Olle Gustafsson

Min mor Anna, född den 8/3 1900 berättade att hon som liten flicka gick Knut i sin hemby Tomthult i nordöstra delen av Sunne socken. Hon berättade att maskerna tillverkade de själva av tyg och sydde på en näsa. Ofta hade de några gamla kläder på sig. Detta är minnen jag har kvar efter min mor Anna Kristina Gustafsson, född Magnusson. Hon avled 24/7 1984.

Gå Knut

Mor berättade att de var några kamrater som tillsammans gick runt till stugorna, och med sig hade var och en, en liten kasse att förvara de gåvor som var vanliga att de fick i varje stuga. Det kunde röra sig om småkakor och allehanda sötsaker, även äpplen. Vissa gårdar var kända för att vara särskilt roade av knutar, och av den orsaken blev det alltid många knutgubbar som gjorde besök i den gården. Mor berättade att när de var helt unga, 10-12, år fick de endast lov att "gå Knut", i stugorna i sin hemby Tomthult, men som vuxna ut-sträckte ungdomarna färden till att gå Knut i angränsande byar. Eftersom det hela gick ut på att inte bli igenkänd i stugorna, så blev ju den risken

mindre ju längre från hemmet man gick. Vi blev alltid väl bemötta i stugorna berättade mor, då människorna förväntade sig att det skulle komma "knutar", och det var ett allmänt nöje i stugorna att försöka lista ut vem som dolde sig bakom masken. Allt gick fredligt och trevligt tillväga när vi ett helt gäng drog fram i byarna dessa två kvällar den 12 och den 13 januari.

Demaskering

Mor berättade en händelse från sin ungdom på tidigt 1920-tal. På en gård fanns en gammal husbonde som hade för vana att försöka rycka bort masken på knu-

tarna för att se vem som dolde sig bakom. Detta var självfallet illa gjort, och många tyckte illa om denna gubbe för detta. Till en knutvandring smidde ett gäng ungdomar planer på att de skulle bota denna gubbe för hans dumma tilltag.

En björnstark ”flicka”

En av pojkarna i detta gäng, en stor och björnstark 20-åring, föreslog att han skulle klä ut sig till flicka och så skulle de gå till denna gård senare på kvällen. Kvällen var sen och gubben hade redan lagt sig, men hans gumma var uppe och de blev insläppta. Gubben kom upp ur sin säng för att se på knutarna, särskilt intresserad var han av den stora flickan som tillsynes var ganska yppig på rätta ställena. Och gubben som endast var iförd långkalsonger, en tröja och barfota, blev mer och mer närgången mot den kraftiga knutdamen, plötsligt försökte gubben rycka bort masken från damens ansikte, då blixtnabbt gubben fångades av ett par järnnävar som lyfte upp gubben och bar honom utanför stugan, där han hastigt bands fast på en mindre vedkälke som skjutades iväg nerför gårdsplanen.

Hämnden är ljuv

Där satt gubben och hojtade vilt och kom ej loss. Tilläggas bör att det var vinter med mycket snö och runt 20 grader kallt. Gumman kom ut och förbarmade sig över sin gubbe innan han frös sig fördärvad. Det låter kanske i bryskate laget men den gubben tog ingen skada då det rörde sig om blott nån minut. Men den gubben rörde aldrig mer någon knutgubbe. Och länge hade alla som kände till denna historia hjärtligt roligt, och gubben fick sina små gliringar av elaka tungor, som frågade honom spydigt om han haft något knutbesök i år.

Knutbesöken

Mor berättade att i hennes ungdom kunde det komma stora sällskap med knutar, 20-30 st ibland men de delade sig i mindre grupper. En sådan grupp kunde besöka 3-4 gårdar, annars hade det blivit för trångt. Knutmottagningen var nästan undantagslöst i köket. Det fanns också någon gård som överhuvudtaget aldrig släppte in knutar av olika orsaker. Kanske hade gården någon sjuk gammal människa som behövde lugn och ro. Det fanns också knutar, som tyckte att det var ett utmärkt tillfälle att som helt anonym få komma in i andras hem och se hur de hade det.

Det roligaste var ändå, berättade såväl mor som far, när de som knutar kunde gå in hos nära grannar och genom att lånbysa kläder med någon kamrat från en annan by och genom att i möjligaste mån förställa rösten, kunde lura folket i gården.

Knutvandring

Ungdomar i 20-årsåldern kunde utsträcka sin knutvandring ganska långt från hembyn, om vädret var gynnsamt. Men kärnan i knutgåendet var ändå att kunna gå i hembygden och försöka att ej bli igenkänd. En god sed var att även om folket i gården kände igen en knut, så sa man inte detta så länge dessa var inne i gården. Men sen kunde de sins emellan i gården prata om vem de var ganska säkra på vem denne knut var.

Till och med den tidens enkla fordon, som cykel och sparkstötting, kunde folket i viss mån känna igen. Liksom kroppsform, samt defekter som hälta, ovanligt tjocka eller särskilt långa personer eller ett visst sätt att gå, kunde många gånger vara avslöjande, särskilt i hembyn där man var bekant. Därför var det inte ovanligt att knutar drog till med en viss form av skådespeleri för att dölja vem man var.

Klädsel

Knutarnas klädval varierade kraftigt, några försökte se så prydliga ut som möjligt, medan andra klädde sig så lumpaktigt som möjligt, och i viss mån för att nästan skrämma sin omgivning, medan andra försökte se komiska ut. Gemensamt för knutar var att de ljudligt signalerade sin ankomst utanför dörren i den gård de besökte genom kraftigt fotstampanande, stön och ett fasligt stänkande.

Knutförberedelser

Dagarna närmast före knutdagen 13/1 förbereddes detta i gårdarna. Det inköptes karameller och frukt, det bakades småkakor m. m. Det städades som till en storhelg i gårdarna, ty det kom många som synade stugan, och man visste ju inte vem som fanns bakom knutmasken. Men folket i gårdarna förväntade sig knutbesök och det var nästan en tävlan gårdar emellan om vem som fick störst antal knutar på besök.

Trots att så många var utklädda till total anonymitet, förekom aldrig några stölder eller annan brottslighet i dessa bygder, så långt jag känner till.

Mina egna knutminnen

Jag, Olle Gustafsson, född 29/7 1935 i Östanbjörke, kom med mina föräldrar till Tomthult redan som ettåring, där jag kom att växa upp.

Redan som barn gick jag knut, jag var nog inte mer än 6-7 år första gången, jag fick löfte att gå till grannstugorna tidigt på kvällen. Självklart kände folket igen mig, det förstår jag nu så väl, men ingen då ville göra en liten parvel ledsen genom att tala om vem man var. I stället kommer jag väl ihåg vad som sades. ”Häcken i

all sin ti, kan detta var tro, då kan vi da rakt int förstå”. Man levde i den tron att ingen kände igen mig och mitt självförtroende steg till svindlande höjder.

I hopp om att träffa andra knutar tog jag olovandes vägen ner mot den större byn Karlsbol cirka en kilometer bort. Och mitt i vildaste skogen kom jag i möte med en fullvuxen ”knut” som i ena handen stödde sig på en stor stör. Jag blev otroligt rädd och vände blixtnabbt om och sprang så fort jag kunde till gården ”Såga”, där min farbror bodde.

Det värsta var att den stora knuten försökte springa i kapp mig, antagligen för att tala om att jag inte skulle vara rädd, men det visste ju inte jag utan sprang för livet. Väl inne hos farbror på Såga, kom den stora knuten in, och det var nu han tala om att han försökte hinna ikapp mig, och att han alls ej var farlig utan erbjöd mig att följa med honom runt i stugorna, vilket jag också gjorde, och då var jag i tryggt sällskap. Tilläggas bör att jag fick mig berättas av denna stora starka knut långt senare vem han var. Han var från grannbyn och var en sympatisk och trevlig person, men han skrattade gott åt denna händelse med orden, ”Da va du allt väldigt rädd Olle”.

Olika ansiktsmasker

Jag vill minnas att vi som barn gick knut varje år och i takt med att vi blev äldre gick vi allt längre bort från hembyn. Vi var i regel några stycken från vår by både pojkar och flickor som slog följe, detta föregicks dagarna närmast före av ett fasligt rivande i gamla kläder som kunde bli lämpliga att ha, vi bytte kläder med varandra, allt för lämpligheten för vad man skulle vara utklädd till.

Redan i slutet av 1940 talet kunde man i affären i byn köpa sig ett knutansikte i en rad olika utförande, från en rar liten skrynklig gummas ansikte till ett sött flickansikte, eller en barsk herre med stora mustascher, ja till och med apansikte. Dessa första knutansikten var av formgjuten papper och hade den egenskapen att de blöttes upp av andedräkten. Därför minns jag att vi tog av den emellan besöken i stugorna. Senare kom knutmaskar av vaxat papper och de var mycket bättre. Ännu senare kom gummimasken som höll hur länge som helst och var tvättbara men de var så täta att man blev alldeles blöt i ansiktet vilket var otrevligt när kylan låg runt -20 grader som oftast.

Längre och längre hemifrån

Från 15 årsåldern och framåt stannade vi inte ofta i hembyn för att gå knut, nej nu drog vi i stora följen ner till stora bygden som Karlsbol och Gjutaregården och norrut mot Östanbjörke. Till vår hemby kom istället knutar från nyss nämnda byar, det var en form av

utbyte, eller för att använda ett fint uttryck, ”samarbete över gränserna”.

Jag har nu tänkt över hur vi gick vid denna tid på våra knutvandringar och det kunde nog bli en mil på en kväll, en del gånger i bister vinterväder med mycket snö och stark kyla. Men vi hade så roligt att det tänkte vi nog inte på.

Det fanns ställen som sällan fick knutbesök, de låg kanske mera avsides och ensamma, då var det inte ovanligt att människorna i just en sån mera avlägsen liggande gård, helt enkelt gästade bekanta på knutkvällen, där det av tradition alltid kom in många knutar och där kunde de få se knutar hela kvällen, ofta dracks det kaffe och pratades och man hade allmänt trevligt.

Så fanns det ställen som var alltid flitigt besökta av knutar, det var oftast gårdar mitt i stora bygden, helst intill stora landsvägen, där det var en jämn ström av knutar från alla håll. En del kom från byar som låg långt bort, jag minns att det var ett sällskap som kom i dit i taxi, för att en kväll gå knut i bygden och då de avtalet med taxin att bli hämtad en viss tid senare på kvällen.

Fortsatt tradition

Gården Där Fram i Gjutaregården, Sunne var under min ungdom och säkert långt därefter en central plats för knutar, det var en jämn ström hela kvällen och folket i den gården, syskonen Olsson tog emot alla med glatt hjärta, och alla knutar fick något i sin väska. Jag minns en gång i början av 1950-talet när jag uppskattar att vi var ett 25 tal knutar inne i det stora köket i Där Fram på en gång.

Så pågick denna knuttradition i dessa trakter fram genom åren, det kom också att bli knutbaler på dansställen i Sunne och Munkfors och runt om med priser till de bäst maskerade. Detta drog mycket folk. I Munkfors vid en skola, hade skolplanen spolats så man fick en fin is, där ordnades knutdans varje år, med dans på isen och pristävlan till de bästa maskerna. Detta kom igång vill jag minnas på 1960-talet och är årlig tradition än idag.

Men än idag går man knut i mina hemtrakter men det har glesnat i leden betydligt jämfört med 1950-60-70 talet. Kan detta möjligen tillskrivas en generationsväxling eller är det möjligen det mångfalt större utbytet på nöjen nu mot tidigare? Idag är TV och bilen var mans egendom och det sätter nog sina spår i möjligheterna för nutidens ungdom. ❀

Den gamla gravhällen

Uppe vid Tingsgården i Sunne står den här avbildade ståtliga gravhällen, vars inskription lyder:

ANNO
16.....JUNI 86
Christus ähr met lif och
Döden ähr min vinnning
JOS KAD
HODIE MIHI RASTIBI
(idag mig – i morgon dig)

Vad har denna märkliga häll att berätta? -Och hur den kommit att hamna på en profan plats i Sunne? Vad man med visshet vet är, att hällen brukats som spishäll vid Holmby gård utanför Sunne, där Sunnekomministern Vitalis Svensson, som hade god blick för allt gammalt och ett fint spårsinne fann den i vinkelspiisen. När den vändes upptäckte man dess karaktär av gravhäll. Pastor Svensson tog den ned till skolan i Åmberg, där han den tiden hade sin bostad. När hembygdsföreningen förvärvat gamla tingshuset med uthusbyggnader flyttades hällen dit.

Var hällen från början hört hemma vet ingen, men årtal och initialer borde kunna ge en viss ledning vid efterforskandet. Kanske finns i den bygd där den hört hemma ännu levande tradition kring den försvunna gravhällen? Att den kommit från en kyrkogård synes utan vidare klart.

Så här förtäljer traditionen i Sunne:

Det var den tiden fryksdalingarna körde malm inne i Bergslagen, kanske någon gång kring mitten av 1800-talet? En bonde från Holmby – hans namn skall inte här nämnas, ty han kan ha varit i god tro – var stadd på hemväg, när han passerade en kyrkogård som låg ”intill basvägen när fryksdalingarna färdades från Sunne till Rämnen”. – Han får syn på en järnhäll, som låg som tillsynes herrelöst gods. – Kanske låg den utanför själva kyrkogårdsmuren? Fast detta är bara lösa funderingar.

Nu behövde bonden en spishäll, och här fann han en – alldeles som hittat! Han tog den på malmsladden och

körde hem till Sunne, där hällen placerades i vinkelspiisen, försiktigtvis upp- och nedvänd.

Om man utifrån gravhällens imponerande mått, 188 x 78 cm och vad texterna antyder skulle våga en gissning, så är det för det första klart att de båda makarna IOS (Jon Olsson?) och KAD (Karin Andersdotter?) som anno 1686 hedrades med en så ståtlig vård inte varit några fattiglappar utan möjligen förnämnt bergmansfolk? Den latinska inskriften kunde ju tänkas peka mot prästeståndet, men Hammarins herdaminne har inga passande namn att föreslå. Och året 1686, som är tillkomståret för vår delvis ännu gällande kyrkolag, har knappast något att förmäla i sådant sammanhang. Men eftersom årtalet är gemensamt för de två och i belysning av den profana sentensen: ”Idag mig – imorgon dig” så är det tänkbart, kanske rentav antagligt att makarna omkommit genom olyckshändelse.

Kan någon av denna tidnings läsare hjälpa till att skingra mystiken kring den gamla gravhällen?

Nathan Hedin

Källa: NWT, den 13/6 1964

Jättepoppeln vid Lerbrobacken

Av Olle Gustafsson

Foto: KM idé Kjell Sundström

Natten till fredagen den 5 december 2003 kom en kraftig storm från nordväst som ställde till en hel del svåra skador, då främst på skogsbeståndet. Många skogsägare fick mycken stormfälld skog. Även strömförsörjningen drabbades hårt på många platser med ibland flera dygns väntan att åter få ström.

Vid Lerbrobacken, f. d. Ramelhuset, som nu ägs av Urban Ullenius blåste ett verkligt jätteträd ner av stormen. En flerhundraårig poppel i nordvästra delen av parken föll för stormen, dock så lyckligt att inget hus eller annat skadades. Urban Ullenius föreslog Hembygdsföreningen att ta en eller flera stockar av detta väldiga jätteträd upp till hembygdsgården, där de genom sin ovanliga dimension borde vara ett intressant blickfång för såväl allmänhet som turister.

Hembygdsföreningen intresserade sig för detta förslag och valde plats på området för tre stockar. Lennart Magnusson hjälpte oss att kapa trädet i tre stockar. För detta arbete fick vi av Skogsskolan S:a Viken välvilligt låna en motorsåg med extra långt svärd, och genom att såga från två sidor lyckades kapningen bra.

Frakten av dessa tre jättestockar skedde fredagen den 19/12 2003 från Lerbrobacken till Hembygdsgården. NAO genom Allan Olsson sponsrade med lastbil och trailer och Sunne kommun bjöd på lyftkraft med grävmaskin och dess förare Göte, som lastade på och av dessa stora stockar. Allt gick utan minsta krångel, tack vare kunniga personers hjälp.

Så ligger nu på Hembygdsgården tre verkliga jättestockar till beskådande. Den grova rotstocken ligger mellan affären och soldattorpet. Den andra stocken ligger nere vid danslogen medan den tredje stocken fick bli ett klätterträd vid lekparken.

Ett tack är på sin plats till sponsorerna som gjorde frakten av stockarna möjlig. NAO och Sunne kommun, Urban Ullenius samt inte minst till Lennart Magnusson för ovärderlig hjälp. Ni alla som vill, ta Er gärna en titt

Till Gunnar Almgrens minne

Den 28 mars 2003 avled Gunnar Almgren. En av Sunnes sista gentlemän av den gamla stammen. Gunnars livsgärning omfattade inte bara att ta hand om sitt skrädderi, utan också att bygga upp en personlig relation med kunderna så att de skulle få det precis som de önskade.

Han hade även stor kunskap om hela Sunnes utveckling under de senaste 80 åren, men även längre tillbaka genom sin far och mor. Han kunde som ingen annan berätta om Sunnes bebyggelse och dess innevånare. Berättelser som annars skulle ha fallit i glömska. Mycket av detta finns nu dokumenterat tack vare att Gunnar så frikostigt bjöd på sig själv och det han visste. Hans omtanke att bevara det som han och hans far byggt upp var rörande och in i det sista höll han

ett vakande öga över sitt skrädderi. Hans far Erik startade skrädderi i Sunne 1911 och 1929 byggdes huset på Storgatan. Gunnar började arbeta 1929 med sin far. År 1951 när fadern dog tog han över hela verksamheten och drev den till 1991 då han officiellt gick i pension. Fast han fortsatte till hushållsbehov fram till sin död, dvs. i hela 74 år.

Tack vare Gunnars välvilliga anhöriga har vi nu i Sunne fått möjlighet att bevara Gunnar och hans minne för all framtid på hembygdsgården. Så som Gunnar själv berättade för mig att han önskade och ville ha det. Han skulle ha fyllt 90 år den 10 augusti 2003.

Marie Söhrman

För många är Sunne och
Fryksdalen en obetydlig del
av Sverige

För oss betyder den allt!

Vi hälsar både privatpersoner och företagare
hjärtligt välkomna in till oss på

Fryksdalens Sparbank
Din och bygdens bank

www.fryksdalenssparbank.se
Tel. 0565-174 00

SUNNE KYRKA
– Fryksdalens Domkyrka –
en symbol för världsalltet

Hon, -liksom landets övriga 3 700 kyrkor,
är en mötesplats för himmelen och jorden,
för livet nu och livet efter detta.

**Sunne Kyrka i tiden -ett
kulturarv!**

För info om Gudstjänster
och annan verksamhet
tel: 0565-68 85 50

Familjen Sjökvist, Fr.v. Otto, Kristina, Tore (tandläkaren).

Holmby

Av Margit Olsson

För den som färdas på "Inlandsvägen" eller 45:an förbi Sunne har under det gångna året skett en stor förändring när man passerar "Gräsmarkskorset". Om våren har där vitsippor lyst upp den vackra naturen och något senare har det lyst rosa av rallarrosor och därefter kom lupinerna med blått, vitt och rosa.

Nu är det emellertid andra fläckar ganska nära vägen. Fula plåtskjul och diverse skräp "pryder" det nya industriområdet. Visst har Holmby tidigare fått släppa till mark till flygfält men det har inte stört synfältet. Inte ens sopstationen har stört nämnvärt, men de "blommor" vi nu fått efter vägen har definitivt fördärvat allt. Kunde man inte bytt ut denna bit mot något mera undanskynt i skogen?

Holmby gård

Hemmanet Holmby är gammalt. År 1600 är där 1/3 torp, som snart skrivs som 1/3 skattehemman. Redan tidigare har det säkert varit odlat uppe på det ovanligt stora, fina fältet. Troligen har det lytt under Ulfby, Önsby eller Höjen. Enligt 1645 års karta har man ingen fiskerätt och endast 30 stänger humle. De omgivande hemmanen har flera hundra stänger humle och ingen saknar fiskevatten.

Man kivas också om skog. En tid hade man dock skog i Gräsmark, där platser ännu bär namnet Holmby. Holmbyåsarna söder om Flatsjön måste ju också fått sitt namn därifrån. Tre hushåll nämns varav ett snart blir

större och länsmansboställe. Nu dyker namnet Carlgren upp. En Per Carlgren blir länsman, men ingenstans nämns hans hemort. Hans hustru är från Holmby. Själv anges han vara född 1720. Möjligen är det hans andra äktenskap, ty han tycks ha en 24-årig son Anders, som avlider den 16 mars 1788 i lungdot. Anders mor hette Karin Håkansdotter. Ett par små pojkar, Per och Petter dör späda, men deras mor heter Karin Persdotter. Släkten Carlgren tycks var omöjlig att hålla reda på. Tydningen kommer de från sydvästra Värmland och dyker då och då upp i Sunne. Två skall ha varit länsmän.

Jon Pettersson

Vi gör ett hopp till 1846, då Jon Pettersson från Sundstorp flyttar in på gården. Hans barn är födda på den gamla släktgården i Sundstorp. Äldste sonen Olof köper jord och bygger upp Ulfberg, där han startar en affär i en liten timmerstuga i gamla Gräsmarkskorset, och sen ger sina barn utbildning i Stockholm, döttrarna till lärarinnor och sonen till läkare, den välkände "Magjons-son", andre sonen tar över gården i Sundstorp och den tredje, Erik Adolf Holmby. Hans affärer lyckades inte så bra, Men hans son Gustaf Eriksson drev affär i Åmberg. År 1901 blev ett oroligt år. Då säljer Jan Petter Jonsson, som övertagit efter bror Erik till August Thellander som i sin tur säljer till Nils Johan Mullback. Men 1905 har timmerhandlaren Otto Sjökvist kommit underfund med gårdens betydelse.

Han köper och bygger om med en andra våning, varefter han flyttar in med hustru och två söner, varav en blev vår välkände tandläkare Tore Sjökvist. Men 1916 har han i sin tur inköpt Sundsbergs gård. Henrik Danielsson, som har sin bror på Länsmansgården Ulfby inköper Holmby. Jordbruket är för den tiden stort och arbetskrävande. Sonen Tage har berättat hur det behövdes 1-2 drängar och piga på gården. Man hade 10 kor och 4 hästar. Under andra världskriget var det svårt att få folk, pojkarna skulle in i militärtjänst, och själva orkade man inte längre.

Ny ägare

År 1942 köpte Bror Evert Norbäck, som redan 1947 sålde till Oskar Karlgren. (Männe en Carlgren, som sökte sina rötter?). Följande år vill de styrande i köpingen utvidga sina marker. Kanske tänkte man på ett flygfält redan då? Intresset för segelflyg var nog redan på gång.

Men till vad skulle man använda det stora huset? Där startades en handskefabrik. Man sydde arbetshandskar av så kraftigt tyg att nålarna gick sönder titt och tätt. Ett antal flickor var i verksamhet där, flera av dem kan än idag berätta om besvärigheterna.

Snart fick man ge sig, men i stället kom en kartongfabrik under ledning av ett ungt par Hilmersson. De kunde bo på andra våningen i ett par rum och deltog i arbetet.

Kartongerna skulle också ha text varför man behövde tryckeri. För att få klar och tydlig text måste man rengöra typerna med en speciell väska, som var eldfängd. Hilmerssons svärfar var dit och tittade. Han varnade för brandfaran och man satte upp en stega till verandataket. På kvällen den 5 maj 1953 hade ett par flygplan besökt flygfältet. Och när man läste i tidningen om branden föll det givetvis en misstanke på dem.

På kvällen hade man gått till vila när plötsligt en smäll hördes. När Hilmersson öppnade dörren möttes han av brandrök och det var inget annat att göra än kliva ut på verandataket och klättra nedför stegen i bara nattdräkterna. Inget gick att rädda. Det hela skulle bero på elfel. Man var naturligtvis lycklig ändå att morfar i huset varit så förutseende. Sedan dess har flyget och sopstationen upptagit största delen av det gamla Holmby. ❀

SUNNE FK där kan du prova att flyga och se Sunne från ovan

JÖNSSONS BUSS
Ett 70-årigt familieföretag

- Beställningstrafik
- Sällskapsbussar upp till 65 pers.
- Busslinjetrafik

Tel 0505-921 23
0505-921 60
Fax 0505-921 90

Stigolovs 343, 680 93 SV/NNE

Internationella Scoutlägret 1934.
På Sundsberg marker i Sunne.
Foto: Bernhard Nilsson.

Från Värmlandslägret 1934

Av Bernhard Nilsson

Ett kärt minne från ungdomsåren. År 1934 – för snart 70 år sedan – ägde KFUM:s Scoutförbunds Nationalläger rum i Sunne. Lägerplatsen var den mark där Quality Hotel & Spa Selma Lagerlöf nu är beläget. I lägret som pågick 24 juli - 1 augusti 1934 deltog cirka 2000 scouter från 6 länder och cirka 100 scoutkårer. Förutom Sverige med scouter från Kiruna (16 deltagare) och Samepojarna (10) i norr till Malmö (250) och Ystad (8) i söder deltog från Danmark 200, Norge 74, Finland 52, England 40 och Island 2 scouter.

Organisationen

Ansvar för planering, organisation och genomförande av detta KFUM:s scoutförbunds sjunde nationalläger hade

- Lägerkommittén med säte i Stockholm
- Värmlandskommittén med säte i Karlstad
- Lokalkommittén med säte i Sunne.

Ordning och reda

Ordförande i Lägerkommittén var Greve Folke Bernadotte med vice scoutchefen Hugo Cedergren som vice ordf. Värmlandskommitténs ordf. var

landshövding Abraham Unger. Ledamöter från Sunne var Svante Pålsson (vice ordf), H. O. Nilsson och Nathan Hedin. Lokalkommitténs ordf. var Nathan Hedin med bl. a. Sigurd Hagegård som ledamot. Distriktchefen Thure Nilsson Karlstad ingick i alla tre kommittéerna och var säkert den mest arbetstyngda kuggen i organisationen. Deltagare från olika scoutkårer inordnades i 75 "Byalag" som i sin tur samlades upp i fem större grupper "Härader". Värmlänningarna tillhörde nr "III Fryksdals härad".

Byalag "nr 39 Tingvalla I" med 19 deltagare och "nr 40 Tingvalla II" med 21 deltagare representerade Karlstad. "Byfogde" i Tingvalla I var Olof Sundby (så småningom ärkebiskop). Tingvalla II hade Erik Steinorth som "Byfogde". Scouterna från Säffle, Skoghäll och Sunne, sammanlagt 29 scouter - ingick i byalag "42 Trätälja". Byfogde

var Sigurd Hagegård (Håkans och Erlands pappa). För egen del tillhörde jag Sunne scoutkår.

Fickhandbok

För att klara av nödvändig information hade utarbetats en halv centimeter tjock fickhandbok, nu en raritet och kärt minne i min boksamling. Den innehöll bl. a. organisation, detaljprogram, förteckning över byalag, matsedlar, tävlingsbestämmelser och besökstider för allmänheten.

Stor händelse

För Värmland, Fryksdalen och Sunne var det naturligtvis en stor händelse att lägret förlagts hit. Nathan Hedin har därför fått tillfälle att presentera landskapet under rubriken "Ett stycke historia" i handboken.

Inledningsvis skriver han följande:

"Som ett kluvet päron ter sig den värmländska kartbilden, med kärnhuset vid Sunne i Fryksdalen, och det ligger något symboliskt i detta, ty av ålder har Fryksdalen varit en hjärtpunkt i landskapets andliga och materiella liv".

Efter en flera sidor lång historisk översikt avslutar han med följande ord

"Ja, ett härligt landskap är det, och ett glatt och trivsamt folk och ännu har ingen ångrat sig som gjort de bådas bekantskap".

Välfyllda dagar med bad (Kolsnäs), tävlingar (Sunne idrottsplats - gamla "Kotorget" uppvisningar i scouting för allmänheten, nattvardsgång i Sunne kyrka, hem-

Bilden är från invigningen onsdag den 25 juli 1934. Nr 1 Ellen Lundgren, Nr 2 Svante Pålsson, Nr 3 (Sten Dahlstedt 1:e vice lägerchef?), Nr 4 Abraham Unger, Nr 5 Folke Bernadott 2:e vice lägerchef, Nr 6 Hugo Cedergren, Nr 7 Selma Lagerlöf, Nr 8 Harald Hemingsson, Nr 9 (Per Stefan Olsson stabchef?), Nr 10 Axel Klingesterna, Nr 11 Fritz Dahlberg. Fotografiet kommer från Östra Emterviks Hembygdsförening.

Faktaruta

Scoutrörelsen grundades år 1907 av engelsmannen Lord Robert Baden-Powell. Det finns idag 25 miljoner scouter i mer än 140 länder.

I Sverige finns fem scoutförbund

- Svenska Scoutförbundet (SSF 82 000 medlemmar).
- Svenska Missionsförbundets ungdom (SMU 35 000)
- KFUK - KFUM scoutförbund (18 000)
- Nykterhetsrörelsens scoutförbund (NSF 7 000)
- Frälsningsarméns scoutförbund (FA 3 000)

KFUM var först med att starta scouting i Sverige. Detta

skedde år 1908. År 1910 startade flickscouting.

I Värmland finns i dag

- I Värmland finns "intresseföreningar" avseende scouting. Enligt uppgift finns dock endast i Hagfors, Sunne och Bäckhammar.

Hedersmedlemmar 2004

Birgit och David Myrehed

För mångårig värdefull insats inom Hembygdsrörelsen, där Birgit nedlagt ett kunnigt och värdefullt arbete med vävning av gardiner och handdukar m. m. Tvättning, bakning till föreningens festligheter samt hjälp inom köksregionen. En ovärderlig insats i allt i allo.

Maken David har en lång insats inom Hembygdsrörelsen och kom tidigt in i dess styrelse, där han blev dess sekreterare under ett antal år. Han deltog under byggnationen av bl. a. Anneforsskolan mm, arbetade ofta som expedit i lanthandeln vid hembygdsgården.

David satt också som ansvarig utgivare av föreningens årsskrift "Sunne-Bygda", under flera år, där även hans

maka Birgit var en värdefull hjälp. David sitter fortfarande kvar i denna tidningskommitté.

Makarna har också försett hembygdsföreningen med färska nyplockade lingon samt kokat lingonsylt, en vara som haft en strykande åtgång vid hembygdsföreningens nävgrötskvällar.

Makarna Birgit och David Myrehed har genom de många åren nedlagt ett ovärderligt arbete för hembygdsföreningen och glädjande nog ligger hembygdsrörelsen dem varmt om hjärtat och verkar fortsatt så, så långt tid och krafter medger. Hembygdsföreningen vill rikta ett varmt och uppriktigt tack till makarna Myrehed. ❀

Leif Nilsson

För en mycket värdefull insats i Sunne Hembygdsförening, där Leifs gedigna kunskaper inom främst byggnation kom att bli mycket värdefulla. Han kunde komma med bra förslag som realiserades på hans ritbord och han ledde sen bygget med stor kunskap och erfarenhet.

Här ett axplock av de byggen vid Hembygdsgården som Leif ritat och övervakat, samt aktivt arbetat med att uppföra. Ombygget av de äldsta övernattningsbarackerna till fullt moderna hus. Ritade och byggde danslogen, förrådsbyggnaden, Nybo Kök och Nybo Logi. Leif har varit byggnadsteknisk sakkunnig under sina många år som styrelsemedlem.

Nu senast ritade Leif bygget av en handikapptoilet med handikappingång, som är tänkt att påbörjas under våren 2004. Han har också varit tekniskt behjälplig vid utformningen av inredningen och flytten av Almgrens Skrädderi till Tinghusmuséet under hösten. Leif är fortfarande behjälplig i byggnadstekniska frågor. Han har genom de många åren lagt ner ett stort värdefullt arbete för hembygdsföreningen och besparat föreningen en stor utgiftspost genom sin idéella insats.

Hembygdsföreningen vill rikta ett varmt och uppriktigt tack till Leif Nilsson. ❀

SÖKES TILL HEMBYGDSGÅRDEN

Folk till arbetsgrupper för följande:

- Utegrupp, trädgård, mindre renoveringar, målning m. m.
- Städning av Askersbygården inomhus, höst och vår.
- Hantverksgrupp,
- Vävgrupp med vävning.
- Museigrupp.
- Lanthandel.
- Arkiv och bildarkiv.
- Medlemstidningen Sunne-Bygda
- Köksgrupp, bakning, matlagning mm.
- Hjälpa till vid olika festligheter och arrangemang.
- Skogsdag med lingonplockning, svampplockning vid tillgång.

Ett barndomsminne

Av Stig Sundqvist

Som nybliven 10-åring, juli 1942 bodde vi på Leran efter Åsvägen. Nere vid landsvägen, numera Ekebyvägen fanns en vägskylt som det stod Ås 3 km på, och jag funderade många gånger hur det kunde se ut där. Jag frågade nån gång mina kamrater Ludde och Ove om de visste något om Ås, men ingen av dom hade varit där.

Följ med till Ås

Men en morgon träffade jag på en Åsbo som väntade på slaktdjursbilen nere vid landsvägen, för att leverera en kalv åt en granne. Det var Viktor Ottosson som jag blev bekant med. Jag blev väldigt imponerad av hans häst, en fux som hade namnet "Lellrön", och hans nya gummihjulsvagn, tillverkad av ett bilunderrede från "Sme Nirsch".

Om du går hem och frågar om lov så får du gärna följa med till Ås, sa Viktor. Jag fick lov att följa med men mamma sa att jag skulle ta reda på Viktors telefonnummer (330 B), så hon kunde söka mej om jag inte kom hem till kvällen.

Upptäcktsresa utan föräldrar

Därefter begynte min första upptäcktsresa på egen hand utan föräldrar. Efter ett tag kom vi förbi Galgåsen. Där bodde på den tiden Johannes Nilsson med familj. Efter Råmyra och Råmyrängen kom vi fram till "När Orshan"

i Ås. Det var därifrån kalven kom. Ester kom ut och frågade om jag inte ville följa med in på kaffe men jag var för blyg för det, så jag passade hästen i stället.

Efter kaffepausen kom vi till "När Hult" som var Viktors hem. Där bodde hans föräldrar Klara och Manne, hans fru Hanna och deras son Lennart, som bara var några månader gammal. Jag blev tillfrågad om jag ville vara med på hökörningen tillsammans med Viktor och det ville jag gärna vara med på. Dagen bara försvann för mej tyckte jag och när jag hade cyklat hem och lagt mej, kunde jag inte somna på länge efter en sådan händelserik dag.

De sista från 1942

Det var min första resa till Ås som efter den blev många, många fler. Jag har fortfarande kontakt med Viktor och Hanna och sonen Lennart, de enda som är kvar i Ås från sommaren 1942.

"När Hult"

Bilden på huset t. v: "När Hult". Fotograferat av en broder till Klara, född Hult, bosatt i USA. Foto från början av 1900-talet.

Här en beskrivning över de gårdar och personer som bodde i Ås, juli 1942. Se kartsniss.

Gård nr 1 "När Orsan"

Emanuel och Ester Svensson (blev 100 år) med sonen Sven, biodlare. Ester född op Nygård i Årås.

Gård nr 2 "Tôrpe"

Gunnar och Anne Jönsson.

Gård nr 3 "Opp i Gårn"

Hanna Persson med barnen Mia och Karl.

Gård nr 4 "När Hult"

Emanuel (Manne) och Klara, Viktor och Hanna, sonen Lennart.

Gård nr 5 "Där Inn"

Olof och Olga Jansson,
Barnen Gunnar, John och Astrid.

Gård nr 6 "När Sven"

Karl och Hanna Svensson och sonen Åke.

Gård nr 7 "På Jaal"

Olof och Anna Wennlund, barnen Edit och Stig.

Gård nr 8 "Där Nol"

Tilda Jansson, dottern Gunhild, system Lina, sonen Algot och Hedvig med barnen Marianne och Rolf.

Gård nr 9 "Nygård"

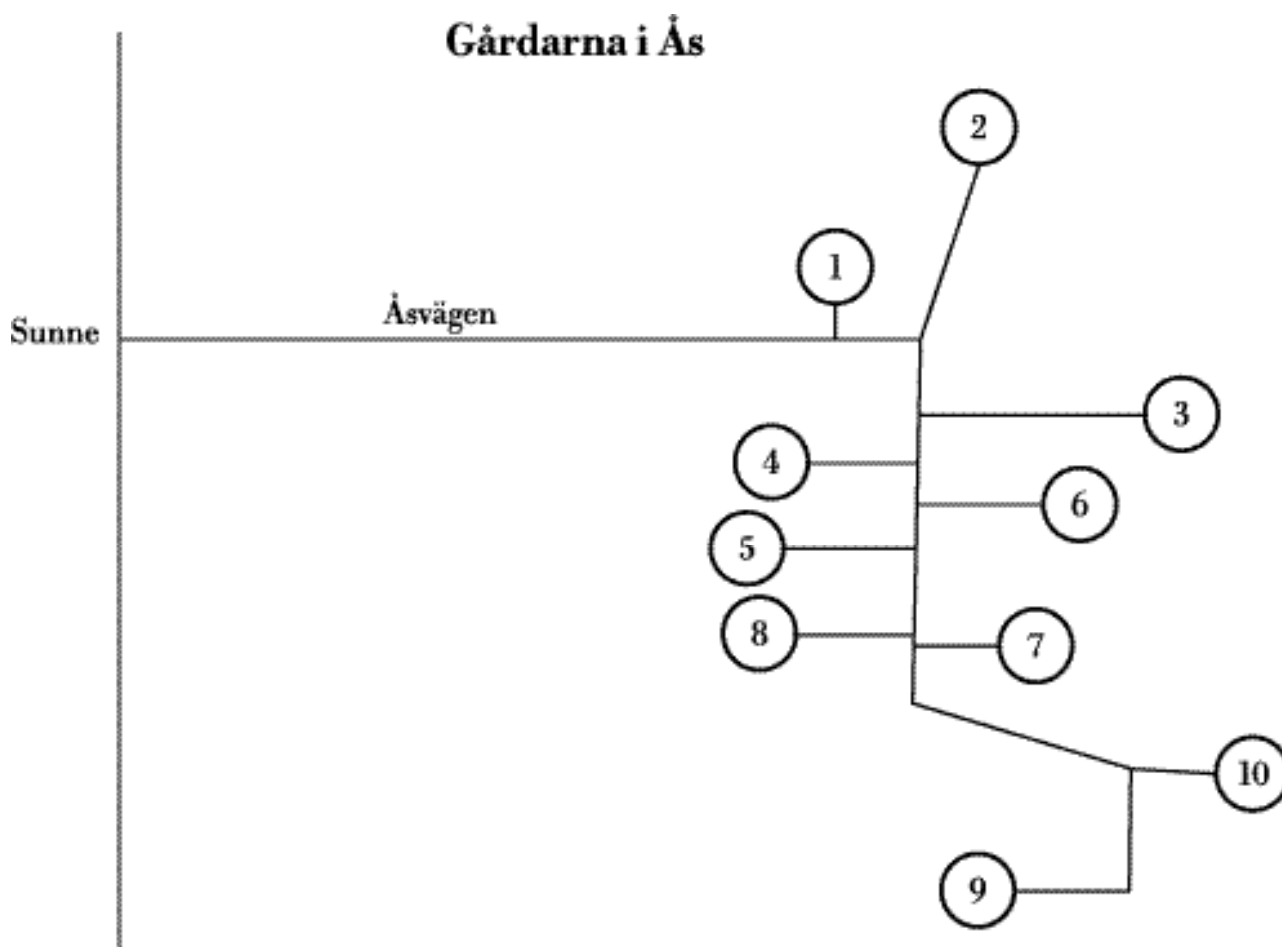
Gustav och Ruth Gustafsson, barnen Britta och Sven-Erik.
Hyresgäster: Simon och John Magnusson.

Gård nr 10 "Åsbacka"

Ägare: Algot Jansson.

Beskrivningen omfattar de personer som bodde i Ås just vid den tiden. Övriga barn i familjerna är inte medtagna. Jag rekommenderar de som inte ha varit i Ås, ta en promenad till denna vackra trakt som ligger i utkanten av Sunne.

Gård Nr 5 "Där Inn" är virket återanvänt i Där Ner i Mårbacka, Östra Ämtervik.

Den 1 februari 2003 tog vi över arrendet för Sunne Hembygdsförenings vandrarhemsverksamhet. Vi är anslutna till Svenska Turistföreningen, vilket innebär bl. a. om man har ett medlemskap i STF bor man till ett lägre pris. Vandrarhemmet har 67 bäddar med åretrunt boende fördelat på 4 hus. Frukostserveringen bedrivs i Askersbygården, självhushåll och TV finns i Nybo kök.

Beläggningen under 2003 har varit ca 4000 gästnätter, vilket är en ökning från 2002.

Kurser och konferenser har varit förlagda hos oss. Vi har då erbjudit billigt boende med lunch, kaffe och kursmaterial samt en fantastisk miljö.

Vi har haft bl. a. följande konferensgäster:

Göteborgs deckarförening
 Specialsjukhuset för epilepsi, Norge
 Sunne Kommun
 Kristina Flodin, stresshantering
 Bäckalunds Folkdanslag
 Västergötlands Vårdförbund m. fl.

Vi ser fram emot en ny säsong och en vidareutveckling av verksamheter under de perioder på året då beläggningen är mindre.

*Ann-Catrin Haglund
 Inger Johansson*

STF Vandrarhem

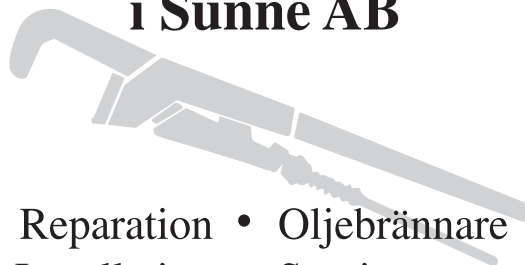
Sunne Vandrarhem

Tel: 0565- 10788

Fax: 0565-10788

e-mail: sunne.vandrarhem@telia.com

Carlssons Rör i Sunne AB

Reparation • Oljebrännare
 Installation • Service
 Vatten • Värme
 Pannor • Avlopp

Mellby 26, 686 91 Sunne

☎ 0565-311 19, 070-573 39 59

Elinstallation Elgrossist Service

Brårudsallén 8
 686 24 SUNNE

Tel 0565-178 50

Fax 0565-178 65

Arkeologiska undersökningar på Torvnäsområdet

Av Hans Olsson

Torvnäsvägen mot Norr. Fotografen står på platsen för en förhistorisk boplat. Foto: Värmlands Museum.

Trakterna kring Sunne innehåller många spår efter tidigare generationer. Spåren består bland annat av hur det landskap vi lever i är utformat, byggnader, traditioner men också av fornlämningar. Fornlämningarna är många och delvis väl kända av såväl arkeologer som en bredare allmänhet. Trots det stora antalet kända fornlämningar måste vi konstatera att kunskapen om de människor som byggde och brukade dessa lämningar är blygsam. Den kunskap vi har idag bygger till stor del på förekomsten av olika typer av gravar och spridda fynd som gjorts utan att vi vet så mycket om i vilket sammanhang de hör hemma. Vi saknar till stora delar kunskap om var dessa människor bodde, vad de levde av, deras relation till landskapet och till andra människor.

De arkeologiska undersökningar som genomfördes från juni – oktober 2003 ger oss en större möjlighet att med nya fakta hjälpa till att berätta även denna del av historien. Undersökningarna utfördes av arkeologerna Hans Olsson och Gunilla Wetter från Värmlands Museum.

Arkeologin

Bakgrunden till undersökningarna var kommunens arbete med en detaljplan för området. Innan detaljplanen kan antas måste kommunen veta vilka förutsättningar som finns för området. En av de förutsättningar som måste granskas är om det finns fler fornlämningar inom området än de som redan är kända. För att kunna svara på det beslutade Länsstyrelsen om en arkeologisk utredning (juni-september). Resultatet av utredningen

blev att vi nu känner till ytterligare nio fornlämningar inom området. Utredningens resultat ledde sedan fram till en arkeologisk förundersökning (oktober). I detta senare arbete ingick att ta reda på hur stor utbredning fornlämningarna egentligen har. I arbetet ingick även att ta reda på fornlämningarnas ålder. De arkeologiska arbetena har bekostats av Sunne kommun och Sunne församling. I skrivande stund finns inga färdiga resultat av vilken exakt ålder fornlämningarna har. Resultat väntas i januari-februari 2004.

Några resultat

Innan utredningen började fanns en känd fornlämning i det aktuella området. Det är lämningarna efter Häljeby, en gård som låg på en annan plats än den gör idag. Häl-

Hans Olsson vid spismursröse till en byggnad stax söder om Arrendegårdsladan. Museet misstänker att detta är platsen för den gamla prästgården i Sunne. Foto: Värmlands Museum.

jeby är känd i skrift sedan 1540 men är sannolikt äldre än så. Vi vet också att gården i slutet av 1600-talet kom att ingå i Gylleby och först från slutet av 1700-talet bli en egen gård igen.

I direkt anslutning till Häljeby har vi funnit tydliga spår efter en förhistorisk boplatz. Det visar att platsen varit använd till bosättning långt innan 1540. Spåren består bland annat av många härdar och fynd av keramik och flinta.

Förhistoriska boplatser liknande den vid Häljeby har även konstaterats på ytterligare tre - fyra platser. Av dessa verkar åtminstone en vara från järnåldern (500 f. Kr – 1050 e. Kr). Denna boplatz ligger bara några hundra meter ifrån järnåldersgravfältet vid Häljeby.

Sunne gamla prästgård

Genom förekomsten av en dopfont i Sunne kyrka vet vi att det funnits en kyrka i Sunne sedan 1200-talets första hälft. Fanns det en kyrka så har det säkert funnits en prästgård. Var denna gård legat är inte klarlagt även om vissa menar att prästerna bodde på Rottneros fram till någon gång på 1400-talet. Den tomt som prästgården ligger på idag var bebyggd redan 1640. Var låg då prästgården innan 1640?

Vid våra undersökningar har vi träffat på omfattande bebyggelselämningar strax söder om den så kallade arrendegårdsladan. Lämningarna består av lämningarna efter flera husgrunder och många fynd. Det går också att se att

det brunnit på platsen. Genom studier av äldre kartmaterial har vi inte kunnat belägga någon bosättning på platsen från 1645 och framåt. Lämningarna borde således vara äldre.

Vi har genom diverse skriftliga uppgifter fått flera indikationer på att lämningarna kan vara resterna av den gamla prästgården. Tyvärr kan vi inte säkert bevisa om så är fallet då undersökningarna varit relativt begränsade. Vi får tills vidare konstatera att många indicier pekar åt att det faktiskt är den gamla prästgården vi funnit lämningarna efter.

Framtiden

Det känns viktigt att poängtera att de ovan beskrivna undersökningarna endast har inneburit mindre ingrepp i fornlämningarna. Syftet har således aldrig varit att göra några totalundersökningar. Tvärtom. Syftet har i första hand varit att dokumentera var det finns fornlämningar och hur stora och gamla de är. Den kunskapen är ett led för att bevara dem för framtiden. Sedan får vi se vad den framtida planeringen av området ställer för krav. Om det blir nödvändigt kan det bli fortsatta undersökningar på en eller några av platserna. Hur det blir med det får framtiden utvisa. ✿

Allt under ett tak! STÖRST PÅ LIVSMEDEL

**KONSUM
STORMARKNAD**

- DELIKATESSAVDELNING
- STOR LIVSMEDELSAVDELNING
MED DAGLIG LEVERANS AV FÄRSKVAROR
- FÄRSK FISK HELA VECKAN
- KOSMETIK • LEKSAKER • KÖK & PRESENT • EL-HUSHÅLL • SPORT
- KONFEKTION • VERKTYG • TIPS-ON LINE • ATG-ON LINE

CA 15000 ARTIKLAR, ALLT UNDER ETT TAK

Öppettider: måndag-fredag 9-20 lördag 9-18 söndag 10-18

KONSUM STORMARKNAD SUNNE
Kom in och spela hos oss!

STORGATAN 39 • TELEFON 0565/68 84 80 FAX 0565/68 84 90

Vävar — Hanna

Av Olle Gustafsson

Bland de många tusentals bilder som finns att beskåda på Sunne Hembygdsförenings bildarkiv, som omfattar verkliga rariteter från gången tid. Där finns den gamla byggnationen representerad, såväl från landsbygden som från samhället. Porträttsamlingen är mycket unik med fantastiska kort från senare delen av 1800-talet och in genom 1900-talet.

Vi sitter här framför ett hav av bilder, men en bild fångar vårt intresse, en dam omgiven av mycket blommor och på kortets baksida står skrivet "Vävar-Hanna 50 år". Detta väckte vår nyfikenhet, vem var hon, var hon kanske en känd person under sin levnad. Vi ville gärna försöka samla fakta kring hennes person, var hon kom ifrån. Var hon verksam i tätorten? Var bodde hon, ja frågetecknen var många. Men genom samtal med en släkting, som kunde berätta mycket samt ren arkivforskning, har vi försökt skapa en bild av Vävar-Hanna.

Familjen

Vävar-Hannas mor var Karolina Eriksdotter född 26/1 1867 i Angersby, Sunne, hon var tredje barnet i ordningen av tolv till Erik Jansson, född 23/9 1840 i Tjustersby. Död i Åhs den 23/12 1915. Hans hustrun var Anna Sofia Eriksdotter, född 19/9 1842 i Falu län, Ljusnarsberg. Död i S:a Åmberg 18/1 1929. Familjen bodde först i Åhleby säter men flyttar 1866 till Angersby, Sunne.

Dottern Karolina födde en dotter Hanna Maria Eriks-son, född 27/1 1899 i Åhs, Sunne, denna lilla flicka kom att som vuxen gå under namnet "Vävar-Hanna". Och här i Åhs växte Vävar-Hanna upp, men som 18-åring

drabbades hon av Amerikafebern. Biljett var klar till den 9/3 1917, hon skulle gå ombord på båten i Kristiania, men väl där ångrade Hanna sig och återvände hem igen. Hanna blev kvar hemma till den 20/12 1919 då hon reste till Stockholm. Hanna hade en moster Johanna som arbetade hos familjen Åkerhielm sedan många år och här i samma familj fick nu Hanna också arbete.

Stockholmsresa

Vävar-Hanna kom att stanna i Stockholm i fyra år, men efter hemkomsten drabbades hon av ohälsa under ett par

Familjen Åkerhielm
i Stockholm

Till vänster:
Hans Åkerhielm
hovpredikant.

Sittande fr. v. nr 4:
Johanna Eriksson, Sunne.
Medalj för lång och
trogen tjänst, 65 år hos
familjen Åkerhielm.

Bakom henne:
Hanna Eriksson
"Väver-Hanna"
4 år i familjen.

år. Moster och moder hade redan 1917 köpt fastigheten 1:16 på nuvarande Höglundagatan i S:a Åmberg, där pågick en ständig vävning och i denna miljö kom Vävar-Hanna snart att tag i vävning, hon hade ju kunniga lärare i sina mostrar. Hannas moder Karolina avled den 6/11 1922 i S:a Åmberg.

I fastigheten i S:a Åmberg bodde förutom Vävar-Hanna hennes mormor, änkan Anna Sofia, född 19/9 1842, död 18/1 1929, samt Vävar-Hannas moster Katarina, född 25/6 1867, tvillingsyster till Vävar-Hannas mor. Moster Katrina avled 18/4 1939.

Vävar-Hanna övertog ägandet av fastigheten i S:a Åmberg. Den var ett mindre jordbruk om 1 har åker, och man hade ladugård med kor och gris, och potatisåker. På en smal åker odlades lin som sedan användes till vävning.

Vävningen

Men det var vävningen som var stommen i Vävar-Hannas sysselsättning, med många beställningsarbeten till Stockholm och andra platser. I huset fanns i vävsalen 3 mindre vävstolar, senare inköptes en stor vävstol 230 bred för vävning av mattor. Vävstolen tillverkades av Adolf Ahr. Mest vävdes linnevävar med högst 8 skaft. Varpningen skötte de själva. Stora mattor vävdes i sniljeväv, varvid yllefilt köptes från pappersbruk, vilken klipptes till remsor och ingick i vävningen. Varpen till trasmattor färgades på gården ute i en stor gryta. Garnet till varpen inköptes från Garnboden i Sunne.

Vävar-Hanna var ofta anlita som servitris vid stora fest-

ligheter t ex på Mårbacka och hotell Gästis. Förutom att Vävar-Hanna hade många damer som hos henne lärde sig vävning, hade hon också sommarbarn. De gamla fina kontakterna med släkten Åkerhielm i Stockholm hölls vid liv. Så varje sommar kom hovpredikant Hans Åkerhielm med barn och tillbringade en vecka hos Hanna.

En släkting till Hanna, den då unga Inga Sundin från Gjutaregården, vistades flera år hos Vävar-Hanna och gick i värdefull lära i vävkonsten. Ingas mor och Vävar-Hanna var kusiner. Inga kom som vuxen att gifta sig med Karl Axel Olsson och bosatte sig i Torsberg.

Fosterbarn

Under andra världskriget tog Vävar-Hanna till sig en flicka från Finland, året var 1942, flickan kom att stanna där i nära fem år, och sen efter krigsslutet kunde hon återvända hem till Finland. Tilläggas bör att nämnda flicka som vill vara anonym återkom till Sverige som vuxen och gifte sig och bor än idag i socknen. Även en broder med familj kom att bosätta sig i Sunne socken.

Den här omskrivna flickan från Finland berättade att när hon bodde hos Vävar-Hanna, var det inte så ovanligt att någon höll till hos Vävar-Hanna och vävde någon sak för eget bruk, som t ex Sigge Lidmalm och Ester som vävde en stor matta tillsammans, då de använde den mycket stora vävstolen. Då fick jag sitta emellan Sigge och Ester i den breda vävstolen. Det tyckte jag var roligt, berättade flickan.

Moster Johanna

Vävar-Hannas ena moster Johanna Eriksdotter, f 18/3

1878 kom att största delen av sitt liv tjänstgöra i Stockholm hos familjen Åkerhielm. Redan som fjortonåring hade Johanna begivit sig till en äldre syster Lovisa, f 28/9 1870, som då hade plats i Stockholm. Där fick också Johanna arbete och kom att stanna där i två år, varefter hon fick plats hos familjen Åkerhielm året 1894. Här kom Johanna att bli den verkliga trotjänarinnan och kom att stanna i denna familj genom största delen av sitt liv.

Ett av barnen i familjen Åkerhielm föddes 4/7 1908 i Karlskrona och döptes till Hans. Och i likhet med familjetraditionen genomgick Hans officersutbildning men valde ej att bli yrkesofficer, ty hans håg stod till den prästerliga banan. Hans Åkerhielm kom som kyrkoherde att verka i Hedvig Eleonora församling men blev senare i tiden utnämnd till överhovpredikant. Johanna som var anställd i familjen kunde följa sonen Hans från hans barndom och framåt genom åren, och en djup och varaktig vänskap hade tidigt odlats dem emellan som skulle visa sig hålla livet ut.

År 1960 tilldelades Johanna medalj för lång och trogen tjänst hos familjen Åkerhielm, där Johanna hade varit i tjänst i 60 år.

År 1962 återvände Johanna till barndomsbygden och bosatte sig hos sin systerdotter Hanna Eriksson, Vävar-Hanna i S:a Åmberg. Där kom Johanna att bo sina återstående dagar. Men Johanna var i livets afton och den 19/4 1968 fick hon lägga sina verksamma händer till ro, vid fyllda 90 år.

Jordfästningen i Sunne kyrka bevistades av en stor menighet av släkt och vänner och en riklig blomstergård nedlades. Överhovpredikant Hans Åkerhielm förrättade jordfästningen och frambar ett tack till den bortgångne för de många åren i familjen och för den djupa vänskapen.

Enligt en nära släkting blev fastigheten såld genom auk-

Hanna Eriksson "Vävar-Hanna" med ett sommarbarn.

Hemma hos Hanna Eriksson "Vävar-Hanna"

Fr. v: Myster Augusta, mor Katrin, myster Johanna och Hanna.

tion 1970. Men Vävar-Hanna tycks ha bott kvar i huset en tid och fortsatt med vävning. När så hennes krafter började sina kom hon att bo på Kålsgårdens vårdhem i Västra Ämtervik. Brogårdens vårdhem i Sunne var vid denna tid under byggnad. När så Brogården var inflyttningsklart fick Hanna flytta in där, helt nära sin gamla bostad. Hanna Eriksson avled den 21/4 1974. En välkänd person i Sunnebygden hade lagt sina flitiga händer till ro.

Vi sitter kvar i Bildarkivet med bilden av Vävar-Hanna i handen. På något vis är det som bilden talade till oss. Vi ville så gärna försöka berätta om hennes liv väl medvetna om hur svårt det är, och att berättelsen blir blott spår ur hennes liv.

Vår förhoppning är ändå att dessa rader ska något minna om människan Vävar-Hanna. ❀

-Vivo- *-En god affär
alla dagar
till 22!*

Matkassen

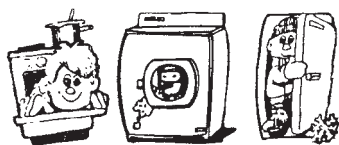
KRISTINEHAMN • TEL. 0550-808 21
SUNNE • TEL. 0565-102 95

RAMSTRÖMS TRYCKERI

**i Fryksdalen
sedan 1919**

Box 55 • 686 22 SUNNE
Besöksadress: Sundgatan 13
Tel: 0565-140 50 • Fax: 71 15 25
e-post: ramstroms.tryckeri@sunne.mail.telia.com

ALLT INOM HUSHÅLLSMASKINER
BELYSNING • EL & VVS-MATERIAL
BYGGINREDNINGSDETALJER
SNICKERIER • VERKTYG
NYCKELTILLVERKNING

www.akesel.se • info@akesel.se

**FÖRSÄLJNING - INSTALLATION
REPARATION**

**ÅKES
EL & BYGG AB**

ELON! Butik

Badhusg. 7 SUNNE
☎ 0565-178 70

EL & VVS INSTALLATIONER HUSHÅLLSMASKINER

Alla typer av Transporter

FÖRMEDLAR

Hjullastare - Grävmaskiner - Bandtraktorer
Väghyvlar - Maskintrailer
Containertransporter

LEVERERAR

MAKADAM • GRUS • SAND • MATJORD

SUNNE LBC 0565-71 12 55

Ny videofilm om det gamla Sunne

Av Lars Wennberg

Kulturfilm i Karlstad med Åke Hermansson har arbetat tillsammans med Lars Wennberg och Sunne Hembygdsförening med framställningen av en videofilm om det gamla Sunne. I Sunne Hembygdsförenings arkiv, hos flera föreningar och i privatpersoners ägo finns intressanta, gamla filmer från sunnetrakten. Dessa filmer har nu sammanfogats till en videofilm under namnet **SUNNE DÅ -FÖR LÄNGESEN.**

Filmen, som är drygt en timma lång, innehåller bl. a. sekvenser från samhället Sunne för länge sedan, Ekebyloppet med Mora-Nisse, istrav på Dunderängsviken, Sunnemårten, tingsrätten, invigning av Stamfrändemomentet och kungens besök i Sunne 1953 samt mycket, mycket mera. Under de dryga 70 år som filmen spänner över, passerar således såväl gamla miljöer som kända

och okända sunnebor deoriginal samsas i denna sammanställning.

revy. Kungar och bygdevärdefulla filmhistoriska

Speaker är journalisten och Sunnepojken Rino Rotevatn.

Filmer har lånats bl. a. av Sunne Hembygdsförening, Fryksdalens Gille, SAP, Fryksdalens Sparbank, Sunne Tingsrätt samt Gunnar Berg, Sunne.

Filmen har producerats av Åke Hermansson och Sunne Hembygdsförening (Lars Wennberg). Den var klar till fars dag och den har rönt ett stort intresse i bygden. Hittills har drygt 1000 filmer sålts!

Här kan du köpa våra böcker m. m.

På vandring bland torp och gårdar runt Lersjön

Av Margit Olsson 200 kr

Häradsdomaren Axel Jansson

Av Lars Wennberg 200 kr

Torp och sätrar öster om Björken

Av Olle Gustafsson 200 kr

Sunneboken

Av Arvid Noreen 50 kr

Båtar på Fryken

Av Erling Ärlingsson

100 kr

Askersbyboken

Av Mai Hedin

150 kr

Min historia om Askersby

Av Mai Hedin

150 kr

Östanås

Av David Myrehed 30 kr

Historik, Sunne Hembygdsförening 1923-1973

Av Nils Ritzén och Bernt Jansson

Beställ på tel: 0565-101 20

129 58

920 88

Sunne Bild- och Ljudarkiv 2003

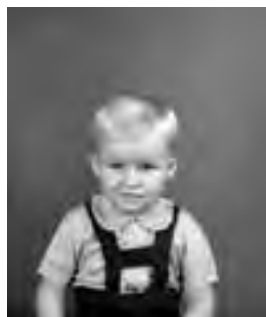
Av Lars Wennberg

Under år 2003 har arbetet på bildarkivet i Annefors-skolan på Hembygdsgården fortgått med oförminskad kraft. Arbetet har fortfarande bestått i att scanna av och registrera de gamla glasplåtarna, som kommit från fotograf Sven Karlsson samlingar. Den största delen utgjordes av porträttbilder, men ett och annat sunnemotiv fanns också. De barnbilder som pryder omslaget på vår tidning är ett bra exempel på dessa bilder.

Personal

Ulla-Britt Larsson fortsatte sitt arbete fram till 14 februari men hon gjorde även tre veckor i juni. Siv Myrén, som skulle komma att överta Ulla-Britts arbete, började den 25 november 2002 och blev upplärd av Ulla-Britt. Anne-Marie Nilsson arbetade från 20 januari fram till våren. Under våren började Kerstin Meric och hon har arbetat vid bildarkivet till årets slut. Under hösten (20 oktober -31 december) fick Yvonne Winberg ansluta sig som praktikant vid bildarkivet.

Vem vet något om denna trasiga glasplåt? Ring Bildarkivet!

Drygt sjutusen

Under året som gått har drygt 4.000 glasnegativ med 7.110 bilder registrerats och skannats in i databasen Sofie. Uppgifter om bildmotiv har erhållits dels från anteckningar som funnits i registerböcker, men många uppgifter har lämnats av privatpersoner vid besök på bildarkivet. Det beräknas att cirka 6 000 glasnegativ är kvar att skanna in.

För övrigt finns åtskilliga mjuknegativ att ta hand om samt fotografier från bland annat Frykenstrands semesterhem, åtskilliga skolor och konfirmationer.

Under första halvåret har Fryksdals-Bygden publicerat bilder ur arkivet, med påföljd att föreningen erhållit värdefulla uppgifter från läsarna.

Järnvägsutställning

Ur bildarkivets samlingar har plockats fram gamla glasnegativ med motiv från Fryksdalsbanans byggnation vid början av 1900-talet. Dessa har framkallats och i vissa fall kunnat förstöras direkt, i andra fall har de måst kontaktkopierats för att därefter behandlats för förstoring. Slutresultatet blev en fotoutställning till Fryksdalsbanans 90-årsjubileum som firades på Hembygdsgården den 19 oktober. Då var även föreningen Fryksdalsbanans Vänner involverade.

Ljudband

Fortfarande ligger föreningens alla ljudband obearbetade, men en inspelningsapparat för inspelning på minidisk har köpts in för att man skall kunna överföra ljudbanden till ytterligare ett medium. Detta är ett arbete som föreningen hoppas kunna utföra under 2004.

Framtiden

Framtiden för bildarkivet ter sig dock i dessa dagar något oviss. Bidragen från Arbetsförmedlingen är under omprövning. Skulle dessa utebli, ter sig framtiden dyster. Besked väntas i slutet av januari. ❀

Gåvor under året

Sunne hembygdsförening vill framföra ett hjärtligt tack för de värdefulla gåvor som under året 2003 skänkts till hembygdsföreningens samlingar.

Gåva

- Drick-Kagge
- En Husmodersdräkt
- Olika äldre smidesföremål, brandspruta mm
- En äldre vävstol
- Urtavla i trä från Sunne kyrka
- Ett gammalt utsirat mangelbräde
- Handlingar, Fryksdalens Hingstförening, åren 1923-2002

Givare

Sören Leimar, Karlstad
 Karin Hedin, Stockholm
 Ella Hedin, Sunne
 Anna Karin Nilsson, Rottne-
 ros
 Ulla Olsson, Gullsby, Sunne
 Ruth Larsson, Sunne
 Anders Broman, Östanbjörke

 Karin Hedin, Stockholm
 Ragnar Ramström, Sunne
 Gunnar Berg
 Gunnar Berg
 Gunnar Berg (TV-inspelning)

Rottneros Bruk

Rottneros,

Illustrerad

Priskurant

En slåttermaskin Favoriten
 skänkt av Dan Signell Karlstad

Slåttermaskinen
 "Favoriten"

Från Rottneros Bruk

Dags att byta PANNA?

Vi har alternativen

olja
ved
pellets
el

Vi fixar allt i
Pannrummet
Badrummet
Tvättstugan
Köket

**Vitvaror för
KÖK & TVÄTT**

Butiken öppen måndag, tisdag, torsdag.
kl. 16.15 – 18.00

SUNNE VVS & OLJESERVICE

Järnvägsgatan 8 686 30 Sunne
Tel. 0565-138 18, 070-661 38 19
Fax. 0565-135 65

www.helmia.se

*Behöver du
hyra bil?*

logga in på
www.helmia.se

Helmia Bil

Norrgårdsgatan 1, SUNNE
0565-74 40 00

Helmia Bil – bygger på förtroende

NAO
ENTREPRENAD AB
SUNNE

0565-127 19, 120 17
Mobil. Allan: 070-644 97 00

OMBUD FÖR
NORSK HYDRO

Järnbolaget

– Hem och Industri –

TORSBY SUNNE
0560-120 40 0565-135 20
mobil: 070-381 20 41

HAGFORS
0561-120 90

GÖR ETT BESÖK
HOS OSS
DET LÖNAR SIG

Bryggaregatan 3
SUNNE
Tel 0565-107 20

Allt inom Stål

Norrgårdsgatan 7
686 35 SUNNE

Tel 0565-71 1790
Fax 0565-68 93 31

Utbränd bonnkärring

Först steg för å unnvik utbrändhet, ä å säj nej
Däfför kanske du får ett nej uttå mej
Ôm du ber mej ôm e tjänst eller så
Bli int förskräckt ôm ja säjer nej då

Ja ha börj å lärt mej, en kan int va
Mä på allt som hänner ida
Jämt nôn timm, ä dagen för mej
Jämt dä vardagli, myck mer hinner ja ej

En ska va i laggårn båd tidit å sent
Å iblann därimella, int vart å ta gent
Djura ska skötes mä allt som hör te
Sen ska hushöll skötes, dä förstår väl ne

Dä ska slaktes å bakes å tvättes å gno
Dä ä mer arbet än en del kan tro
När en sträver å försöker å hushöll å sådär
Å fix dä mest själv, ja å min khär

För går dä sônner ä dä bra ôm en kan
Grejet själv, tömmen sitter rätt i hann
För ska en lejj te allt som en vill ha gjort
Dä blir för dyrt, vicket dä ä littet eller stort

Nej vi försöker å hushöll bå ut å in
Å nu kanske även mä kraftan min
En får tänk på sej själv – unn sej littegrann
Även ôm dä bar ä å läs i e bok iblann

Utbränd ä ja int än, förall del
Bäst å va försikti, så att dä int blir fel
Te å gå på backen å se allt arbet som finns
Passer int mej, ett "jordbruker" kvinns
Bätter å ransoner på kraftan en har
Så att en kan uträtt nô i alla dar

Pia i Bräcka

Välkomna till
HEMBYGDSPÖRENINGENS
ÅRSMÖTE 2004

SUNNE

Söndag 14 mars kl. 15.00

Program:

Kl 15.00 Årsmötesförhandlingar

Kl 16.00 Kjell och Marie visar bilder på stor-
bildskärm ur vårt arkiv. Lars Wennberg och
Olle Gustafsson kommenterar.

Kaffe och tårta.

Styrelsen

PLÅTEN FÖRVARAS.
FÖRSTÖRINGAR I ALLA FORMAT UTFÖRAS.